

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

Orgaan der Vereeniging

Opgericht door Kolonel
G. E. V. L. van Zuylen
21 Maart 1900.

OOST EN WEST

Het Koloniaal belang
is een Algemeen
Nederlandsch belang.

Abonnementsprijs per jaar.

Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling . . . f 1.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland . . . . . 4.—
Afzonderlijke nummers. 0 05

Prijs der Advertentiën.

Per regel. . . . . f 0.10
Bij plaatsing van 300 regels 0.09
" " " 1000 " 0.08

Mededeelingen of Ingezonden Stukken moeten worden geadresseerd aan de Redactie-Commissie, en gezonden aan de Presidente, 7a Heerengracht, Den Haag.
Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 Verhulststraat.
Voor Advertentiën tot de Uitgevers-Maatschappij "HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG", NIEUWE MOLSTRAAT 20, beiden den Haag.

Het hoofddoel der Vereeniging is:

Het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Indië onder gansch het volk en het bevorderen der welvaart in die gewesten, om zodoende en ook door het verleen van onderlinge hulp, ware belangstelling en liefde te kweeken tusschen Nederland hier en ginds.

Het lidmaatschap bedraagt f 1.50 tot f 5.— 's jaars, (voor Indië en het buitenland minstens f 2.50).

Zij die f 5 of meer contribueeren of een gift in één'schenken van f 100, zijn donateur(trice).

Aan alle donateurs en leden wordt kosteloos en franco het Koloniaal Weekblad toegezonden

Inhoud van dit nummer.

Mededeelingen I en II. — De tegenwoordige politiek tegenover de Buitenbezittingen. — The Congo Independent State; A report on a voyage of enquiry; by Viscount Mountmorres (aangeboden). — Onverschilligheid. — Perskroniek. — Uit de O.I. Mail. — West-Indische Berichten. — Van Vreemde kolonien. — Inhoud van Tijdschriften — Feuilleton

Mededeelingen.

I. Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

Op j.l. Vrijdag 25 dezer genoten presidente, secretaris en penningmeester van het hoofdbestuur de eer, in gezelschap van een vijftigtal mede-genoogden, door H. M. de Koningin in de gelegenheid te zijn gesteld de Indische Zaal (huldeblijk van de bevolking van Nederlandsch Oost-Indië) in het Paleis Noordeinde te bezichtigen. Ten half 5 's namiddags werden zij daar door Jhr. Hoeft, Intendant der Koninklijke Paleizen, ontvangen en rondgeleid.

Reeds vroeger werd in onzen Perskroniek een beschrijving van deze majestueuse zaal opgenomen. Wij kunnen hieraan slechts toevoegen, dat ook op ons de aanblik van dit grootsche Indische Kunstwerk een aangrijpend diepen indruk maakte.

Al moge voor streng kritiseerende oogen het geheel niet zuiver genoeg in stijl gehouden zijn, ons dunkt, dat de ruimte en andere omstandigheden in aanmerking genomen, alles zoo goed mogelijk tot zijn recht is gebracht. Te midden van het alomtegenwoordig weelderig rijke houtsnijwerk doen de sober gebeeldhouwde groote Boedha-beelden innig rustig aan. Al verspreiden de vele, in de pelita-vormige koperen lampen van kroon en zoldering, aangebrachte elektrische vlammen, wellicht een wat al te schel licht, toch zullen velen der aanwezigen onwillekeurig een zekere bekoring gevoeld hebben, die bij hen het verlangen opwekte naar het zeldzaam voorrecht om in dit heiligdom bij een halfschemerig daglicht in volslagen eenzaamheid een nurtje aan stil gepeins te wijden.

Het verwondert ons dan ook niet, dat Hare Majesteit aan de Commissie bij de aanbidding betuigde, nauwelijks uit te kunnen drukken hoe groot Hare ingenomenheid met dit huldeblijk is.

Deze Koninklijke ingenomenheid zal zeker de grootste vreugde zijn der eenvoudige kunstenaars, die zoo van gauscher harte hun ziel in dit werk hebben gelegd.

II. Van de Afdeling Amsterdam:

Woensdag 23 Januari vervulde de heer C. Spat, leeraar aan de Kon. Mil. Acad. te Breda een spreek-

beurt voor de leden der afd. Amsterdam. In aanmerking genomen de felle koude, was de opkomst zeer bevredigend. „Tempelruïnen uit den Hindoeitijd op Java”, was 't onderwerp dat spreker behandelde. In 't eerste gedeelte van zijn voordracht gaf hij een overzicht, historisch en ethnographisch, van wat er op Java is overgebleven uit vroegere eeuwen, toen de Hindoes zich op dat eiland hebben gevestigd. Bouw- en beeldhouwkunst stonden op een hoogen trap van ontwikkeling, nauw verband houdende met de godsdiensten, het Brahmanisme en het Boeddhisme, welke toen beleiden werden. Van beide werden de leerstellingen in 't kort behandeld, alsmede de goden; hun functies en hoe ze door de beeldhouwers werden voorgesteld, in den regel elk met zijn bijzondere attributen, welke dan ook als herkenningsteekenen dienst doen.

Verder kwamen achtereenvolgens ter sprake de verschillende Tjandi's in Midden- en Oost-Java: de Tj. Kalassan, de Tj. Mendoet, de Boro-Boedoer, de priesterstad op het Djenggebergte en de Tj. Prambanan of de duizendtempels.

Door lichtbeelden, die nog een flauwe voorstelling geven van de pracht en heerlijkheid, waarmee die tempels eertijds moeten geschitterd hebben, werd in het 2de gedeelte van den avond het behandelde opgehelderd en nader verklaard. Van de Tj. Mendoet, die men bezig is te restaureren, kon spreker tot zijn genoegen een afbeelding vertoonen, die deed zien, wat de tempel wederom belooft te worden.

Bij 't einde zijner voordracht werd de heer Spat door de met aandacht geluisterd hebbende toehoorders warm geapplaudiseerd.

De tegenwoordige politiek tegenover de Buitenbezittingen.

Over het in hoofde dezes genoemde onderwerp had in de vergadering van het Indisch Genootschap van den 15en dezer eene gedachtenwisseling plaats, naar aanleiding van de interessante voordracht door den heer H. Doeff, oud-controleur in de Buitenbezittingen, ter inleiding van dat onderwerp gehouden.

Wat die inleiding betreft kunnen wij niet anders dan onze onvoorwaardelijke instemming betuigen met de, door den heer Doeff aangevoerde gronden voor eene krachtige, zelfbewuste politiek, eener natie waardig, die zich voor eene grootsche taak gesteld ziet, voor welke vervulling nu eenmaal somwijlen harde middelen noodig zijn, waarvoor is eenmaal die noodzakelijkheid gebleken — men echter niet terug mag deinzen, wil men het einddoel der huidige koloniale politiek, de welvaart van land en volk in de koloniën niet in gevaar brengen, door daaraan de eerste grondslagen voor de welvaart, orde en rust in de betrokken landen, te onthouden.

Wanneer we thans op deze voordracht terugkomen, geschiedt zulks in hoofdzaak wegens de daarop gevolgde gedachtenwisseling, waarbij als van zelf spreekt, ook de heer Mr. J. H. Abendanon in het strijperk trad, op wiens voorstel in de vergadering van het Genootschap van den 25en September te voren het hier bedoelde onderwerp in behandeling werd genomen.

Vooraf zij het ons vergund, hulde te brengen aan de groote vriendschap, door den oud-directeur van onderwijs, eeredienst en nijverheid in Nederlandsch Indië, ook in zijn ambteloos leven aan den dag gelegd voor de bevolking dier landen waar hij in eene eervolle carrière, zoo lange jaren vertoefde.

Het zij ons daarbij echter tevens vergund, waar wij in dezen belangeloozen, oprechten vriend van Indië een der eerste dragers zien van een onzes inziens voor de toekomstige welvaart en grootheid van Indië gevaarlijk beginsel, op de gevaren van dit beginsel te wijzen.

In tal van streken in de Buitenbezittingen heerschten en heerschen nog toestanden, welke in een beschaafden Staat niet mogen worden gedoogd, ook niet in eene kolonie, waarvoor de macht, die daar de leiding van zaken in handen heeft, zich verantwoordelijk heeft gesteld en wordt gesteld, dit laatste ook door vele „vrienden van Indië”, die wanneer een radja op het eiland Soemba zijn met vet besmeerde slaven opsmukt met veeren, ze in petroleum drengt om er dan levende toortsen van te maken, daarover schande roepen, dat zoiets onder de nederlandsche vlag kan plaats hebben, maar ook weder schande roepen, wanneer de nederlandsche vlag aan zulke toestanden een einde gaat maken, om het bloed, dat daarbij moest worden vergoten.

Over de noodzakelijkheid dat zulke toestanden ophouden, zijn gelooven wij, allen, die het oprecht wel meenen met Indië, waartoe wij zeer zeker den heer Abendanon ook rekenen, het wel eens. Maar het zijn de middelen, waartoe in de practijk van het werkelijke leven toevlucht moet worden genomen, waartegen de idealist zich verzet. Zoo zien wij dan ook den idealist Abendanon zich verzetten tegen de expeditiën, daar hij een andere handelwijze zeer wel mogelijk acht en aan de overreding eene eerste plaats wil zien toegekend.

Maar als die faalt, werd den spreker terecht voorgehouden, dan zijn we weer even ver.

En dat die dikwerf falen moet, meenen wij hier even te moeten uiteenzetten.

Dat het b.v. van de zijde van ons bestuur op Bali, waar de verdiensten van een controleur Schwartz ten opzichte van de vreedzame pacificatie van Bali, om bij dit recente voorbeeld te blijven, wegens zijne houding ten aanzien van de Gianjar-quaestie, algemeen worden erkend, aan poging tot overreding zal hebben onbroken, om zoo het eenigszins mogelijk ware, eene vreedzame beslechting van het geschil te erlangen in al die jaren, dat de Badoeng-zaak hangende was, meenen wij gevoegelijk te mogen betwijfelen.

Om het gewenschte effect te bekomen, moeten de elementen voor overreding vatbaar zijn, en evenals in den ouden roofrijdertijd, roof, moord en plundering een onafscheidelijk deel uitmaakten van de machtoefening van die, geenszins over het geheel met den door den dichter verheerlijkten Götze von Berlichingen te vereenzelvigen heer, zoo behoorden, om nog steeds bij Bali te blijven, hoogst zonderlinge attributen tot de waardigheid der balische vorsten.

Uit eene, voor onze Vereeniging den 7en November 1902 door den heer H. van Kol gehouden voordracht teekenden wij in ons nummer van den 13en d.a.v. speciaal ten aanzien van Badoeng het volgende op:

„Beklagenswaardig is zeker het lot der vele jonge vrouwen, die in de harems der vorsten opgesloten zitten, en aan alle grillen en nukken van hun gebieders moeten gehoor geven, ja in vele gevallen zelfs door hem gedwongen worden zich te prostitueren en het loon harer schande aan hem af te dragen. Hoe de vorsten in dit opzicht met hunne onderdanen omspringen leert het voorbeeld van Moenggoeh, een in Badoeng gelegen dorp, dat om zijne schoone vrouwen bekend stond. De vorst zond voortdurend zijn lie-den naar dat dorp om er vrouwen uit weg te halen. De

dorpsbevolking riep de hulp in van het gouvernement, om aan dien toestand een einde te maken, doch de indische regering weigerde zich met deze aangelegenheid in te laten. Het gevolg was dat Moengoech op zekeren dag tot straf voor het inroepen der hulp van ons gouvernement, door den vorst van Badoeng geheel verwoest werd en met den grond gelijk gemaakt.

Ditselfde Badoeng heeft in de geschiedenis van het eiland een belangrijke rol gespeeld. In den tijd der Oost-Indische Compagnie en ook later nog vond men daar de grootste slavenmarkt van Bali."

Toen dan ook, ten aanzien van Badoeng de teerling was geworpen, zagen wij na het krachtig optreden onzer troepen heel het volk de zijde der radja's verlaten, en werd de laatste strijd slechts door die radja's en hun onmiddellijken aanhang gestreden, voor wie het nieuwe leven thans weinig aantrekkelijks meer bood, nu het met de vroegere heerlijkheid zou zijn gedaan.

Men moge betreuren dat daarbij zooveel noodloze offers vielen, de schuld daarvan ligt aan hen, die tot het laatste oogenblik van hunne prerogatieven misbruik maakten en de naaste omgeving presten om hen te volgen in den vrijwilligen dood.

Waar wij tegenover zulke machtsuitingen in de buitenbezittingen stonden en staan, moet onzes inziens dikwerf het middel der overreding falen tegenover elementen, die aan die uitingen uitsluitend hun macht en invloed danken, zooals b.v. ook dit middel zou hebben gefaald, wanneer de commandanten der engelsche en fransche oorlogsschepen bij de bestrijding van den slavenhandel ter Afrika's Oostkust hun toevlucht zouden hebben genomen tot vriendschappelijke palabers met de gezaghebbers der arabische slaven-dhows.

Hoe lang en hoe dikwerf heeft men niet het middel der overreding beproefd met dien schurk van een Don Lorenzo Vierra Godinho van Larantoea, die telkenmale heel den omtrek en het eiland Adonare in vuur en vlam deed zetten?

En welke macht vermeent men dat de overreding zou uitoefenen op een radja van het eiland Soemba, als dien, van wiens euveldeaden men gruwet?

Voor overreding, wil zij niet eer schadelijk dan nuttig zijn, zijn twee zaken noodig, enerzijds de overreding, op zich zelve eene gave, die niet velen deuchtig is, en de vatbaarheid voor overreding anderzijds.

Eindelijk zij ons in dit verband de volgende aanhaling uit een artikel van Maurice Hamelin in de *Dépêche Coloniale* van 28 Dec. 11. veroorloofd:

„On ne peut dominer une race inférieure que par la force, et il faut l'exercer sans faiblesse ni brutalité. Par le seul fait de leur installation en Afrique, les puissances européennes contractent un de devoir auquel elles ne doivent pas se dérober: celui d'exercer une influence éclairée et généreuse sur les races d'une civilisation moins avancée ou rudimentaire avec lesquelles elles sont en contact. Elles ne doivent pas rester indifférentes en face des transformations qui s'effectuent au sein des sociétés indigènes et qui sont la conséquence de leur présence, il faut qu'elles instruisent ces Sociétés et dirigent leur évolution."

Door het enkele feit zijner vestiging in den indischen archipel heeft ook Nederland een heiligen plicht op zich geladen tegenover de volkeren der lang verwaarloosde buitenbezittingen, een plicht, dien het door de macht slechts, zonder zwakheid noch ruwheid, zal kunnen vervullen.

Zwakheid en ruwheid zijn voor tweeërlei uitlegging vatbaar. De uitlegging, die alleen geldend kan zijn, staat ter beoordeeling van den „man on the spot", en niet van hen, die op redactie-bureaux of in salons zich onbewust aan het eigen gevoel strelende nabetrachtingen kunnen wijden veelal zonder juiste kennis van zaken.

Het leek ons daarom ten slotte in de voordracht van den heer Doeff alleszins goed gezien een onbepaald vertrouwen te eischen voor den man, die de aan Nederland voorgeschreven politiek met zoo krachtige hand weet door te zetten. De volkeren der buitenbezittingen zullen hier Nederland voor danken, mogen er ook al eenige hoofden vallen, wier lijken uit sommiger mond niet kunnen nalaten veler bevreemding te wekken, wetende wat zij waren en wat zij tegenhielden.

The Congo Independent State; A report on a voyage of enquiry; by Viscount Mountmorres.

(Aangeboden).

Onder dezen titel is in de tweede helft van 1906 een boek verschenen, waarin worden weergegeven de bevindingen van den schrijver, op een onderzoeksreis in den onafhankelijken Congo-Staat gedaan in opdracht van het Londense nieuwsblad *The Globe*, tusschen 24 Juni 1904 en 19 Februari 1905, omtrent welke reis ook verslag is gedaan aan het Britsche Ministerie van Buitenlandsche Zaken.

Doel van die reis was: de juistheid na te gaan van de bewering, dat in het bezochte gebied grof wanbeheer zou worden gevoerd. Het lijkt daarom wel van belang in het kort weer te geven de slotsom waartoe Viscount Mountmorres is gekomen.

Aan het slot van zijn boek heeft hij die als volgt samengevat:

„Op grond van mijne bevindingen in den onafhan-

kelijken Congo-Staat, ben ik beslist van meening, dat, v. z. betreft het grootste deel van het door mij bezochte gebied, het systeem van besturen goed doorzocht is en over het geheel op voorbeeldige wijze wordt toegepast, zij het ook op ietwat ingewikkelde en lastigen voet; doch dat, wat aangaat de terreinen van de Abir en Lulonga compagnieën, geen critiek die tot nu toe de personen getroffen heeft, die verantwoordelijk zijn voor de daar heersche toestanden, te sterk kan genoemd worden. Een van de rijkste, en blijkbaar eens ook de sterkst bevolkte districten der tropen wordt gaandeweg verwoest door de inhagigheid en wreedheid van een troep onmeedoogende en befaamde lieden, wier weerzinwekkend optreden, zoo het niet spoedig en afdoende wordt gebreedeld, leiden kan tot een toestand van ernstig gevaar voor de veiligheid van den blanke in Centraal-Afrika. Op het oogenblik is de druk van hunne dwingelandij zoo groot, dat de onder hun gezag staande inboorlingen te ontgaan en hulpeloos zijn om hunne ergernis te toonen.

Men bedenke intusschen dat de schoone landstreken, welke aan dit schrikbewind zijn overgeleverd, gelukkig slechts een klein deel uitmaken van den geheelen onafhankelijken Congo-Staat, t. w. 25000 kwadraatmijlen op een totaal van 80000. De streken onder direkt bestuur, die ik doortrok, bevond ik goed en menscheijk te worden bestuurd, terwijl de inboorlingen meerendeels tevreden waren en overal behoorlijk werden behandeld, en de beschaving met een in andere deelen van tropisch Afrika ongekenden spoed en wilskracht voortgang maakt. Van de buitengewone ontwikkeling van den staat in zijn geheel, in den loop van slechts weinige jaren, werd reeds melding gemaakt. Wanneer men overweegt, met welke ongekende bezwaren van den beginne af te kampen is geweest bij het openleggen van dit uitgestrekte equatoriale bosch, van de kust en de wereld daarbuiten afgesloten door natuurlijke slagboomen, en bevolkt met ongetemde kannibalen, dan gevoelt men zich gedwongen om zelfs de wonderbaarlijke ontwikkeling van Fransch West-Afrika in rang achter te stellen bij hetgeen gewrocht is door de bezielde troep pionieren, die, ontsproten aan een stam zonder onderverinding op koloniaal terrein, in het hart van tropisch Afrika een groote, zichzelf bedruipende staat hebben opgebouwd. Om een denkbeeld te verkrijgen van hetgeen is tot stand gebracht in den korten tijd van minder dan het vierde deel eener eeuw, is alleen noodig een vergelijking te maken tusschen de heersche toestanden aan de Ubangi, — 1500 à 2000 mijlen landinwaarts, — en het beste wat in den loop van eeuwen afgedaan is in de Britsche koloniën op de Westkust; behoeft alleen vermeld te worden het feit, dat heden ten dage de blanke veilig is en welkom in het afgelegen binnenland van dit uitgestrekte rijk, terwijl na 200-jarige en langere bezetting door blanken ter Westkust, hij in Britsche koloniën, op weinige honderden mijlen afstand van de zee, nog steeds bedreigd wordt door inlandsche wreedheid; en valt ten slotte slechts in herinnering te brengen, dat de militaire macht, noodig om deze staat van zaken te verzekeren, niet meer dan één man minder per 50 kwadraatmijlen bedraagt dan in de Britsche koloniën.

Natuurlijk moet anderzijds niet vergeten worden dat deze uitkomst is verkregen door middel van een systeem, hetwelk volmaakt afwijkt van Britsche koloniale beginselen; dat de geheele Congo-Staat in werkelijkheid particulier bezit is van zijn soevereïn; en dat hij, in stede van een centrum van vrijen handel te zijn, op den keper beschouwd zelf eene handelsonderneming in persoon is. Deze omstandigheid mag echter niet blind doen zijn voor de groote uitkomsten welke verkregen zijn, — uitkomsten, waarvoor de onafhankelijke staat lof verdient, — welk doel hij ook voor oogen moge gehad hebben met de ontginning van zijne terreinen. Zij die door dit systeem worden uitgesloten van deelname in den rijkdom van deze prachtige landstreken, zijn, al zij het ook dat zij zich op goede gronden over hunne uitsluiting kunnen beklagen, niet verantwoord met te beweren dat de organisatie, welke het monopolie van dien rijkdom heeft, zich schuldig heeft gemaakt aan onmenscheijkheid of veronachtzaming van de belangen der inboorlingen bij het productief maken van zijne hulpbronnen. Of het systeem al dan niet in overeenstemming is met de bedoelingen der onderteekenaars van het Tractaat van Berlijn, staat niet aan mij ter beoordeeling; doch of het met die bedoelingen overeenstemt, dan wel daarmee in strijd is, zooveel is zeker, dat ik uit eigen ervaring kan getuigen, dat onder dat systeem de administratie in de streken welke ik bezocht, goed en menschlievend gevoerd wordt.

„Voorschreven inzicht wordt nagenoeg door ieder een gedeeld die den onafhankelijken Congo-Staat bezocht heeft. Eenerzijds zijn de afschuwelijke toestanden, welke overheerschen in de streken, die staan onder het gezag van de concessie-maatschappijen, juist en omstandig blootgelegd door de ter plaatse gevestigde zending-getuigen, evenals door den consul, de heer Casement in zijn zaakrijk verslag. Anderzijds hebben vele reizigers, die andere gedeelten van den onafhankelijken staat bezochten, zonder schroom en met klem teruggewezen de stelling dat de staat van zaken, welke wordt aangetroffen op de Abir en Lulonga terreinen ook in het geheele overige deel van den Staat valt op te merken. De gevolgtrekking, die zoo vaak gemaakt is uit de levendige, en onte-

genzeeggelijk ware verhalen, door zendelingen, werkzaam in de concessie-landen, naar huis overgemaakt, omtrent den staat van zaken in hunne omgeving, dat hunne opmerkingen betrekking hebben op den geheelen Staat, is volmaakt onjuist; en men zal deze tegenspraak bevestigd vinden in de zendingverslagen uit andere gedeelten van den Staat. De heeren Stapleton, Grenfell, Morgan en anderen die ik ondervroeg, bevestigden, onderwijl zij natuurlijk op verschillende punten van ondergeschikt belang elk voor zich wel wat hadden aan te merken, het feit dat van wreedheden geen sprake was in hunne omgeving, welke feitelijk de gansche lengte van de Congo-rivier omvat; en in het verslag van den consul Casement wordt er ronduit melding van gemaakt, dat op een punt buiten de Abir-terreinen, hetwelk hij aandeed op zijne reis langs de hoofdrijver, door hem bevonden werd dat de inboorlingen van den Franschen oever overstaken naar den Belgischen.

„Het geneesmiddel ligt voor de hand, en de Staat heeft het zelf reeds aangewezen.

Kort voor mijn bezoek was de concessie van eene andere maatschappij, — de Mongola — ingetrokken, en haar terrein verbeurd verklaard, op grond van het wangedrag en het machtsmisbruik van hare agenten. Wat in dit geval werd gedaan behoort evenzoo te worden toegepast ten aanzien van de Abir en Lulonga-maatschappijen; en zoo lang de Staat nalaat tot dezen stap over te gaan, kan men er op aan, dat het bestaande kwaad zal in stand blijven."

Daar het mij slechts te doen is om de aandacht te vestigen op het hierbedoelde boek, laat ik het bij vorenstaande aanhaling blijven.

C. F. ZEEMAN.

's-Hage, 25 Januari 1907.

Onverschilligheid.

In de rubriek *Van Vreemde Koloniën* in het vorige nummer hebben onze lezers een overzicht aangetroffen van de door België's diplomatieke vertegenwoordigers gezonden antwoorden op de, ook ten onzent thans weder actueele vraag betreffende de parlementaire contrôle in het moederland op de koloniale budgetten.

Zoals wij in dat overzicht opmerkten, kan het door den belgischen gezant te 's-Gravenhage ingezonden antwoord niet nalaten op den nederlandschen lezer een bevreemdenden en zelfs pijnlijken indruk te maken, door de onnauwkeurigheid en onvolledigheid, waarmee de betrekkelijke materie daarin is behandeld, scherp afstekend bij de uitvoerige, van deskundige zijde verstrekte inlichtingen betreffende deze aangelegenheid ten aanzien van koloniale machten, waarmee wij ons in dit opzicht gerustelijk op één lijn mogen stellen.

Het betrekkelijk schrijven van baron Guillaume volgde hier vertaald, waarbij tusschen haakjes hier en daar onze opmerkingen:

„Den Haag 19 April 1905. Ik haast mij te antwoorden op de dépêche, die U de eer had tot mij te richten onder dagteekening van den 27en dezer, Direction N/C, no. 44/47, 270. Voor Nederlandsch-Oost Indië, maakt de minister van koloniën in Nederland het budget op (waar blijft het aandeel van gouverneur-generaal en Raad van Indië in de tot standkoming van het ontwerp?) en biedt het aan de Kamers aan, die het in behandeling nemen en er over stemmen, als ten aanzien van alle andere staatsbegrotingen. De parlementaire contrôle is dus dezelfde voor het koloniaal budget, als voor dat van het moederland.

„Wat Suriname en Curaçao betreft (West-Indië) geldt dezelfde regel indien er een tekort is op het budget; anders zijn het deze beide koloniën zelve die hare begrotingen opmaken, welke dan door den minister van koloniën aan de Kamers worden aangeboden. De parlementaire contrôle is dus dezelfde als voor de oost-indische begrooting; het verschil bestaat alleen in de wijze, waarop het budget wordt opgemaakt. (De spatiëring is van ons om de aandacht te vestigen op de betrekkelijke enormiteit, terwijl om op de onvolledigheid der inlichtingen te wijzen, hier nog zij aangehaald, dat hier met geen enkel woord gewag wordt gemaakt van de openbare behandeling der begrotingen in Koloniale Staten en Kolonialen Raad der betrokken koloniën.)

„De Regeerings Almanak voor 1906, deel II, Bijlagen, wetten op de begrotingen voor de koloniën, bevat de betrekkelijke wetgeving omtrent dit onderwerp. (De Regeerings Almanak voor Nederlandsch Indië hier bedoeld bevat in de bijlagen van deel I de wetgeving betreffende de begrooting van Nederlandsch Indië, maar niet die ten opzichte van de surinaamsche en curaçaosche begrootingen, en zwijgt al evenzeer over hoofdstuk Koloniën der Staatsbegrootingen als de hiermede eindigende nota van baron Guillaume.)

Den belgischen gezant alhier, die zich waarschijnlijk als zijne collega's te Madrid, Parijs Londen, Berlijn en Washington deden, tot Buitenlandsche zaken zal hebben vervoegd, om de gewenschte inlichtingen, kan vermoedelijk niet het minste verwijt treffen, dat de door hem verstrekte inlichtingen op z'n zachtst genomen zoo onvolledig en onnauwkeurig waren, maar wij meenen dat des te meer, indien ons vermoeden waarheid blijkt, en vorenstaande inlichtingen van het departement van Buitenlandsche zaken afkomstig zijn, de aandacht dient te worden gevestigd op het voren-

staande, dat ons van de belangstelling in koloniale aangelegenheden aldaar — een departement van een koloniale mogendheid van den eersten rang — geen hoogen dunk zou geven.

Pers-kroniek.

INHOUD: Het wetsontwerp betreffende de oprichting eener school van Inlandsche rechtsgeleerden in het Algemeen Handelsblad. — Een eigenaardig stukje in het Vaderland rakende handels-totstand in de Oost. — Blanda in De Controleur over de islamitische propaganda in Ned-Indië.

Het Algemeen Handelsblad bespreekt in een artikel, onder het opschrift: „Inlandsche rechtskundigen”, het onlangs door de regering ingediende wetsontwerp betreffende een opleidingschool voor inlandsche rechtsgeleerden.

In de eerste plaats herinnert het blad er aan, dat mr. van Deventer tot deze zaak de eerste stoot heeft gegeven. Nu vijf jaren geleden, werd door hem in het „Indische genootschap” op de wenschelijkheid gewezen om de inlandsche rechters bij de landraden voor hun taak een meer deskundige opleiding te verschaffen.

„De heer van Deventer toonde, zegt het Algemeen Handelsblad, duidelijk aan, dat de tegenwoordige regeling volstrekt onvoldoende was. Naar zijne persoonlijke ervaring schatte hij, dat er van de 25 europeesche landraad-voorzitters er één was, die volkstaal voldoende machtig om persoonlijk het onderzoek in die taal te leiden; dat er tien zouden zijn, die den djaksa voldoende konden controleren, en dat de overigen min of meer moesten afgaan op hetgeen de djaksa (de inlandsche „officier van justitie”) hun mededeelt. De inlandsche leden van den landraad zijn in den regel volstrekt on-rechtskundig.....

Er moest dus noodzakelijk verandering komen. De heer van Deventer meende, dat men de a.s. inlandsche rechters zoude kunnen trekken uit de inlandsche jongelieden, die de opleidingschool voor inlandsche ambtenaren hebben doorlopen, en verwachtte, dat men na een kwart eeuw geleidelijk zoude zijn gekomen tot een deskundige rechtspraak door inlanders, over inlanders.

Zoodanige „hervorming” zou groote voordeelen medebrengen. De rechtspraak zou veel beter zijn dan de tegenwoordige; veel grootere stabiliteit bezitten, — en er zou een nieuwe stap gedaan zijn in de uit staatkundig oogpunt zoo wenschelijke richting: behoudens toezicht en leiding de inlanders te stellen onder bestuurders, rechters, enz. van hun eigen landaard. Er is ook in Indië een „natuurlijk ontwikkelingsproces”, dat wij niet mogen tegenhouden, op straffe van zoowel ons-zelfen als den inlander schade te doen.”

Na deze korte uiteenzetting constateerde het blad, dat het niet blijkt dat de beschouwingen van den heer van Deventer „rechtstreeks aanleiding hebben gegeven tot de thans door de Regeering voorgestelde maatregelen, welke, zij het langs eenigszins anderen weg, het door hem aangewezen doel beoogen.” Trouwens, zoo gaat het meestal: wie het zaad uitstrooit, moet tevreden zijn, wanneer het na korter of langer tijd opkomt; wie nieuwe denkbeelden verdedigt, moet afwachten, dat deze mettertijd invloed hebben op de meeningen van anderen. En bovendien: behalve mr. van Deventer, zijn er natuurlijk ook personen geweest, die, vóór en na hem, soortgelijke denkbeelden hebben verkondigd.

„Hoe dit zij, — hij mag er zich op beroemen, er toe te hebben bijgedragen, dat de Regeering thans voorstelt, maatregelen te treffen, die ten doel hebben de rechtspraak over den inlander geleidelijk in de handen van goed onderlegde inlanders te doen overgaan.”

Het doet allerzonderlingst aan: eerst te lezen, dat mr. van Deventer in dezen een drijvende kracht geweest is en dan, dat hij er niet rechtstreeks aanleiding toe gegeven heeft. Maar dit daargelaten. Het amsterdamsche orgaan staat mr. van Deventer goedmoedig toe, dat hij er zich op „beroemen” mag er toe te hebben bijgedragen, dat deze zaak nu in wetsvorm bij de Kamer aanhangig is gemaakt. Dat „beroemen” is kostelijk, evenals die andere „personen, die vóór en na hem soortgelijke denkbeelden” hebben verkondigd!

Het Algemeen Handelsblad vervolgt nu: „Naar aanleiding van de vraag van een regent: „kan mijn zoon, aan de gestelde eischen van bekwaamheid voldoende, plaatsing vinden bij de rechterlijke macht?” besliste het opperbestuur dat geen inlander, aan de wettelijke vereischen voor het bekleeden van een rechterlijk ambt voldoende, daarvan mocht worden uitgesloten, omdat hij inlander is; dat moest worden overwogen, of niet, gelijk voor aanstaande inlandsche geneesheeren, in Indië voor aanstaande inlandsche rechters een opleidingschool moest worden gesticht.

Met de thans geuite meening dat zoodanige afzonderlijke school noodig is, kunnen wij ons geheel verenigen. Eene opleiding aan een der Nederlandsche universiteiten schijnt ons, in het algemeen, voor inlanders niet wenschelijk en zou ten slotte slechts voor enkele personen bereikbaar zijn; de opleiding, zoals mr. van Deventer zich haar dacht, aan een der bestaande scholen voor inlandsche bestuursambtenaren, heeft het nadeel dat de aanstaande inlandsche

juristen van sommige onderwerpen die zij minder noodig hebben, te veel, — van andere te weinig leeren. Groote bezuiniging zou men hiermede niet verkrijgen, want men zou de bestaande scholen moeten uitbreiden of toch een nieuwe stichten.”

Vervolgens spreekt het blad zijn instemming uit met het ingediende wetsontwerp behoudens eenige punten waar het wijziging voorstelt:

„In de korte en duidelijke toelichting des Ministers vinden wij, zegt het blad, wat de aanstelling van inlanders bij de rechtspraak over inlanders betreft, in hoofdzaak de argumentatie van mr. van Deventer terug; wij zullen daarbij niet stilstaan, en slechts met een enkel woord herhalen wat de Minister zegt: „Het geeft ongetwijfeld een politiek voordeel wanneer nieuwe, eervolle betrekkingen door den landzaat kunnen worden bekleed”. Het is, tegenover dien „landzaat”, onze plicht, hem in de gelegenheid te stellen de bekwaamheid op te doen welke hem voor verschillende landsbetrekkingen geschikt maken, en de rol der Europeesche ambtenaren, waar dat zonder schade geschieden kan, meer en meer te beperken tot leiding en toezicht.

Het ligt voor de hand, dat de door den Minister in hoofdtrekken aangegeven organisatie der rechtsschool in menig opzicht nog als een proef moet worden beschouwd.

Zal op den duur eene „voorbereidende school noodig zijn? Zullen niet, gelijk voorloopig zal worden beproefd, de bestaande inrichtingen het verlangde personeel voor de eigenlijke rechtsschool kunnen leveren? Zal voor deze een cursus van drie jaren voldoende blijken?

Zal het aantal leerlingen in elk studiejaar, thans op twaalf gesteld, later niet moeten worden uitgebreid!

Zal de plaatsing der school te Batavia op den duur voldoen? Er zijn voordeelen aan verbonden; door de nabijheid van de afdeling B van het gymnasium, van welke leeraren men gebruik kan maken voor het onderwijs in het Maleisch en het volksrecht; doch de vraag rijst, of men niet beter zou doen, en de rechtsschool, en die afdeling B (dan losgemaakt van het gymnasium) te plaatsen in een koeler, gezonder omgeving.

Wij zouden op grond van een en ander van meening zijn dat het wetsontwerp, waarbij gelden worden aangevraagd om de „opleidingschool voor inlandsche rechtskundigen” in November a.s. te kunnen openen, ten volle aanbeveling verdient, — met slechts één voorbehoud.

De Minister zegt nl. te veronderstellen „dat in 1908 een gebouw voor de school zal worden opgericht, waarover in 1909 kan worden beschikt”. Dat gebouw — voor 72 interne leerlingen en met de noodige leerzalen, — zal kostbaar zijn en later, misschien, niet geschikt blijken. Laat men zich voorloopig met gehuurde gebouwen behelpen, totdat de ondervinding geleerd heeft wat noodig is; — en ook, als men nog eens heeft overwogen of eene plaats in het binnenland — Buitenzorg, Bandoeng, Magelang enz. — toch niet de voorkeur verdient boven het warme en weinig inlandsche Batavia.”

Met deze laatste opmerking zijn wij het geheel eens. Voor gezette, langdurige studie is een klimaat als te Batavia minder geschikt. Maar daartegenover staat, dat concentratie van onderwijskrachten en onderwijsinstellingen ook een niet te onderschatten voordeel is. Dit kunnen wij in ons klein landje met zijn vier hogescholen genoegzaam gewaarworden. Zou hier geen compromis mogelijk zijn, daar het „natuurlijk ontwikkelingsproces in Indië” om met mr. van Deventer te spreken, toch op den duur zal leiden tot het oprichten van meer onderwijsinrichtingen dan de thans voorgestelde inlandsche rechtsschool?

In 't Vaderland was dezer dagen 't volgende te lezen:

„Men schrijft ons:

Sinds een paar jaren ontvangen de met mij bevriende beheerders eener in ons land gevestigde industriële onderneming Maleische brieven van Chinese afnemers van haar product. Die brieven werden door mij vertaald en het antwoord er op in 't (laag) Maleisch opgesteld. Dezer dagen werd mij door de beheerders hierbovenbedoeld toegezonden een Maleische brief, doorspekt met Hollandsche zinnen wat het essentieelste gedeelte aangaat, en daarbij een Engelsche vertaling van dezelfde (Chinese) hand, die het Maleisch epistel had onderteekend. 't Postmerk op de enveloppe was niet van een plaats in een Engelsche, maar van een in onze eigen Nederlandsche koloniën.....

Onze berichtgever herinnert er aan, dat onze taal ook een krachtig middel kan en behoort te zijn tot bevestiging van ons gezag in onze overzeesche bezittingen. Dat de Engelsche taal er bekend wordt, zóó dat zij op Chinese scholen bij voorkeur wordt onderwezen, ligt volgens den berichtgever aan de meerdere activiteit der Engelsche handelaren en der Duitsche, die zich van 't Engelsch als voertuig hunner reclame bedienen.”

Die Engelsche brieven schrijvende Chineezers zijn wel een beschamend voorbeeld voor de Nederlandsche concurrenten der „actieve Engelsche en Duitsche handelaren” in Ned-Indië!

Blanda maakt zich in de Controleur erg bevreesd, dat men bij de hier te lande meestal slechts

LAMBERT WATERREUS,

Sumatrastraat 279.
b/d Bankastraat.

Den Haag.

Telefoon 1447.

Gandaria assin — Atjar gandaria.
Palmine (plantenvet) per blik à 1/2 kilo.
Bombaye ducks — Windham Corn (mais).
Nangoeng thee en Pouchong thee.
Geconfijte assem en Assem koekjes.
Sagoe Ambon — Daon Sirih.
Ijskan Tanah — Paroedans etc.
Geraspte Klapper — Java Rijst.

Abonnement geldig in

BERLITZ

meer dan 170 steden

SCHOOL

ALLEEN

Noordeinde 58 a

Gewaarschuwd wordt tegen arglistige nabootsing.

TALEN

Onderwijs Vertellingen

Proefles gratis.

Prospectus franco.

W. POPPINK,

Prins Hendrikstraat 141-143

Den Haag.

SPECIALITEIT in het vervaardigen van
Hut-, Mail- en Reis-KOFFERS.
BILLIJKE REPARATIE-INRICHTING voor alle
soorten REISARTIKELEN.

Oranje-Hôtel.

NIJMEGEN.

Speciaal ingericht voor
Indische Families.

Petroleum- gloeilichtbranders zijn nu volmaakt

Helfoerancier.

te verkrijgen bij
H. HEIJNEN,

SPUI 109.

Lampenmaker

Mevrouw VAN DER WERFF

Neo-Malthusiaansch Deskundige

Oudste en meest gunstig bekende inrichting
De éénige inrichting op Neo-Malthusiaansch gebied
van geheel Nederland onder **Medische leiding.**

Speciale behandeling van vrouwenziekten
Stationsplein 45 b/h Rijswijksche plein.
Consult iedere werkdag van 11—2 en 7—10 uur.

Vraagt de Geïllustreerde Gratis-Brochure 40 pagina's
groot, Franco als drukwerk. Onder gesloten enveloppe
alléén tegen inzendingen van 10 ct. frankээрzegels.

theoretisch gevoerden strijd welke godsdienst de voorkeur verdient: de Islam of het Christendom tot verkeerde en verderfelijke conclusies zal komen.

Hij wijst daartoe op de z. i. dikwijls overdreven berichten der Constantinopelschen correspondent der Nieuwe Rott. Crt., die „sinds jaar en dag sensatieberichten" verspreidt over de islamitische beweging in onze Oost. Verder krijgt het Koloniaal Weekblad dat in het nummer van 20 December j.l. de „alarmklok" luidde een reprimande, worden eenige lieflijkheden aan het adres van den heer Boogaardt gericht, die aan anti-islamisme doet, en moet mr. Willinck het ontgelden, die in de Nieuwe Crt. over de herziening van onze Islam-politiek in Indië schreef. Vooral tegen laatstgenoemden schrijver keert Blanda zich. Mr. Willinck had over het optreden der Moslimsche ijverars o. m. het volgende geschreven:

„Weldra gaat deze (de mohamedaansche godsdienstleeraar) zich toeleegen op het inpalmen van het toekomstig geslacht in zijn omgeving, hij lokt de jeugd in zijn zoogenaamde scholen, teneinde deze te „onderwijzen", zooals het heet; hij dringt door in het huisgezin des overheerschten en is er weldra op uit man en vrouw over te halen moslimsche allures aan te nemen, onder bedreiging dat hun anders van Allah's zijde veel ongeluk en tegenspoed wacht; hij belast dezen en genen, die reeds in zijn netten verstrikt werden, om de Mekka-vaart te gaan ondernemen, hun voorspiegelend dat na hun terugkomst niet alleen het hemelsche maar ook het aardsche paradijs voor hen openstaat; hij wint ziertjes voor zijn met allerlei hocus pocus en would-be geleerd, voornamelijk gedoe opgesierde tariqats; hij weet zijn toch al voor helle kleuren zoo toegankelijke adepten smaak te doen krijgen in zijn waaiërig, met allerlei tinten van de regenboog prijkend Vrijdagsgewaad; kortom, hij verstaat de kunst om heel gauw zijn onbedorven omgeving diets te maken, dat zij, door zijn doen en laten na te volgen, zich maatschappelijk verheft, zich gedistingeerder voordoet dan voorheen. En lukt het hem daarbij nog de noodige dosis haat en verachting vóór den christenhand door zijn bekeering te doen slikken, altijd in 't geniep natuurlijk, dan is zijn succes voltooid, en hij kan de kat uit den boom gaan kijken, de komende dingen kalm afwachgend."

't Is ons niet bekend, zegt Blanda, hoe onze zendelingen in de praktijk te werk gaan en in hoe verre zij zich daarbij door eerlijkheid van handeling laten leiden, maar dat voor de „zieleherders" uit onze eigen, christelijke omgeving alle middelen geoorloofd, alle practijken dienstig er oorbaar zijn, weet een ieder."

Deze van zuiver anti-clericalen haat getuigende opmerking bewijst al bijzonder weinig en het is wel typisch dat hij na deze verdachtmaking onmiddellijk er op laat volgen dat.... mr. Willinck bezig is die brave islamische ijverars verdacht te maken!

Men leze:

„En dan (schrijft Blanda) nog dit: laat de islamiseering zóó toegaan, als hier geschetst wordt, waaruit blijkt dan nog het politiek-gevaarlijke van de omhelzing der Mohamedaansche leer-zelve, waarop het dan toch maar aankomt en waarover de heele kwestie loopt? Dat alléén maar heeft mr. Willinck in zijn beoog vergeten. Slechts de zaak der verdachtmaking laat aan duidelijkheid niets te wenschen over.

Niettemin luidde zijn conclusie, dat wij er als de kippen moeten bij zijn, den invloed van het Mos-

limsche element in de Dajak- en Toradjalanden te fruiiken om te verhoeden dat daar hetzelfde „spelletje" zich herhaalt. Wij moeten den toegang tot die landen potdicht sluiten voor alle islamitische propaganda.

„Wij moeten er het verspreiden van tariqats, het onderwijzen van de jeugd door moslimsche goeroes, het overhalen van de bevolking om het moslimsche gebed te doen, om een hadji-kleeding aan te nemen, om naar Mekka te gaan en al dergelijke dingen als staatsgevaarlijke, ongeoorloofde handelingen strafbaar gaan stellen."

Anders maar niet!

Men kon dan ook meteen het niet-christen-woorden strafbaar stellen (b.v. met doodstraf). Dan was men in eens, waar men wezen wil. Daarop komt al dat gehannes en gekonkeloes immers maar neer!

Ook dat van mr. Willinck in de N. Crt. Der langen Rede kurzer Sinn van zijn pleidooi is geen andere dan: weg met den Islam in onze Oost, leve de christelijke zending! „Aan haar zij het gegeven onze Staat aan de keerkringen de behulpzame hand te leenen in het volbrengen van zijn taak." De Staat kan niet alles doen. (Ja, waarachtig, dat heeft hij in de koloniën dan ook getoond!) „De Staat mist het vermogen om dwalingen op geestelijk en moreel gebied te keeren en te bestrijden, om hart en hoofd in 't rechte spoor te leiden. Dat al te gader moet in bedoelde streken het werk van de zending gaan worden, willen we niet weer voor de zooveelste maal gaan beleven dat de Islam daarmee gaat strijken."

„Men late — zegt schr. ten slotte — die kinderen (de inboorlingen) niet hun eigen gang gaan in het omhelzen van een godsdienst, die voor hen niet deugt en die den staat van een christelijke mogendheid altijd vijandig gezind moet zijn, volgens eigen beginselen."

En daarom voere men er één in, verdeeld in secten, die elkander onderling verketteren en naar 't leven staan!

„De Islam blijft in ons koloniaal rijk altijd een staatsgevaarlijke macht, die, uit een economisch oogpunt beschouwd, ook alles behalve te vertrouwen is. Wij zouden in Indië heel wat gemakkelijker en ernstiger werken, bestond die godsdienst daar niet."

Hetgeen nog te bewijzen is....

Zouden de Javanen zich ook zóó door ons hebben laten uitmergelen, als ze zelf een christenvolk waren geweest?"

En waar zouden wij gemakkelijker en rustiger werken: in 't moederland zonder christendom of in de koloniën met den Islam?"

Wij zouden niet weten wie gevaarlijker kon zijn voor den politiek rust in Ned.-Indië: deze anti-clericale Razende Roland, schrijver in de Controleur onder den naam van Blanda of de eerste de beste moslimsche godsdienstijveraar?

Het is te hopen dat het toegezegde slot-artikel van wat meer waardeering van de argumenten zijner tegenpartij moge getuigen.

Oost-Indische Berichten.

De legercommandant, luitenant generaal J. C. van der Wijck, zal den 26 Juni van het volgend jaar het leger met pensioen verlaten, om den 6en d. a. v. met

„Lieve, beste George!"

„Laat ons nu niet meer over die dingen spreken," verzocht hij.

Hij was voortdurend, op zijn goedige manier van doen, voor haar aan het zorgen. Na de lunch bracht hij haar naar bed voor de siesta, en daarna wilde hij dat zij aan zijn arm de hal wat op en neer liep.

„Je moet het loopen weer leeren, poesjelief."

Hij had een prachtig geschenk voor haar meegebracht: de huid van een leeuw, dien hij zelf geschoten had.

Van allerlei jachtavonturen had hij te vertellen!

Meer dan dat interesseerde haar echter, wat hij kon mededeelen van Rainer en van de treurige gebeurtenis te Oekofoeli:

„De „Lorelei" lag sedert eenigen tijd voor Embe-tsa-Dodo, en hij had met de officieren gesproken.

Het oude Arabische huis, waarin de Duitschers woonden, was door omtrent duizend gewapende zwarten, onder aanvoering van een bastaardarabiet, omsingeld geworden. Witmann had signalen gegeven. De kapitein-luitenant Sichart en zijn officieren waren wanhopig geweest. Radeloos wanhopig! De officieren hebben telkens weer aan den oude gevraagd: of zij er niet met granaten op los mochten schieten? De schrik van een enkele bom was waarschijnlijk voldoende geweest. De commandant was in een netelige positie. Hij had strikte orders, niet te schieten, tenzij hijzelf werd aangevallen. Natuurlijk hebben de heeren heimraden te Berlij aan een geval als dit niet gedacht. Ik voor mijn persoon had, ondanks alles, een paar bommen onder het gespuis geworpen."

„God zij dank!" murmelde Maleen en vlijde zich vaster in zijn arm.

„Hoogstens had hij dan een ordentelijk standje gekregen," ging hij voort, „of, wanneer het verkeerd afgelopen was, zijn congé. Maar die kapitein-luitenant heeft zoo'n echte soldatennatuur, Pruisische subordinatiegeest in merg en been. De arme kerel

de „Koningin Wilhelmina" naar Nederland terug te keeren.

Het is zoo goed als een uitgemaakte zaak, dat de generaal-majoor M. B. Rost van Tonningen, adjudant van de Koningin in buitengewonen dienst, de opvolger zal wezen van den legercommandant.

Vóór het vertrek van generaal van der Wijck zal dus de gebruikelijke exodus van generaal-majoor's plaats hebben en zal de heer Rost van Tonningen met een nieuw stel opperofficieren gaan werken.

De Onslagkwestie-Ten Bosch. Uit een onderhoud dat het Bat. Nwsbl. had met den legercommandant over de uit de Soerabaja-bladen gememoreerde kwestie-Ten Bosch bleek aan het Bataviaasch blad, dat er hoegenaamd geen reden is om deze zaak tot een cause célèbre op te blazen.

Zooals de officieele uiteenzetting van het Persbureau te lezen gaf: de beschikking om de troepen op Bali administratief onder het departement van oorlog te brengen, ging uit van den legercommandant. De gouverneur generaal heeft er heelemaal geen bemoeienis mee gehad. Wat de motieven tot dien maatregel geweest zijn, kon de legercommandant niet mededeelen; zij doen ook minder ter zake waar het hier voornamelijk betreft de wijze waarop kolonel Ten Bosch daarvan bericht ontving.

Het spreekt van zelf dat een dergelijke maatregel niet dan na rijp beraad wordt genomen. Toen kolonel Ten Bosch plannen maakte om naar Bali te gaan, was de maatregel reeds in de pen.

Den 4en dezer kwamen de stukken gereed; de legercommandant bekrachtigde ze, met den gebruikelijken last de betrokken autoriteiten daarvan telegrafisch kennis te geven. De autoriteiten waren: de oudste officieren te Soerabaja en Den Pasar, met name de commandant van de derde militaire afdeling en de commandant der op Bali gelegerde troepen. Dat kolonel Ten Bosch het telegrafisch bericht niet persoonlijk ontving, is dus geen met zorg uitgedachte persoonlijke krenking, maar eenvoudig een gevolg van zijn afwezigheid; en nog zou de afwezigheid daarop geen invloed geoefend hebben, wanneer zijn plaatsvervanger te Soerabaja, doende wat hij had moeten doen, het telegram dadelijk had doorgezonden. Dit schijnt echter niet gebeurd te zijn en vandaar de onaangename ervaring die kolonel Ten Bosch op Bali opdeed.

De vraag van het Soer. Hbld. waarom men den kolonel niet rechtstreeks geseind werd, is hiermede zegt het Bat. Nwsbl. beantwoord. Het telegram, gericht aan den commandant der derde militaire afdeling, schijnt te Soerabaja aangehouden te zijn. Ziedaar de zaak tot haar eenvoudigste afmetingen teruggebracht.

Weder Nieuwe Mitrailleurs. Sedert eenigen tijd zijn de schietproeven met een nieuwe soort mitrailleurs (systeem Schwartlos) onder toezicht van een speciaal daarvoor aangewezen commissie, in vollen gang. Naar men verneemt zijn deze proeven aangevallen, zooals dat meer gaat, met het vaste idee dat ze zouden mislukken. En werkelijk luidt het oordeel der commissie niet onverdeeld gunstig. De geheele inrichting van het wapen vindt men zeer vernuftig en fraai afgewerkt; het maakt echter geen solieden

heeft de tanden op elkander geklemd en de vuisten gebald, en.... gehoorzaamd. Let eens op, zij zullen hem voor zijn strenge plichtsbetrachting nog een lintje sturen."

„En dat zal niemand hem benijden," zeide Maleen koud.

„En toch hebben zij, van hun standpunt gezien, volkomen gelijk, mijn kind. Er is systeem in. — De kloeke Witmann heeft zich als een ferme kerel verdedigd. Zijn onderbeambte, de oude Schulzen, schijnt gemeend te hebben, dat zijn noodsignalen door de „Lorelei" niet waren opgemerkt en is in een palmboom geklauterd, die bij het huis stond, waarschijnlijk om daar een noodvlag vast te maken. Zoodra de schelmen hem gezien hadden, hebben zij hem naar beneden geschoten, den armen drommel. Een beetje knorrig van humeur was hij wel, de oude Schulzen, maar een brave kerel, een eerlijke ziel! — Toen luitenant Witmann dat zag, heeft hij er waarschijnlijk een eind aan willen maken, want hij is met zijn geweer op het platte dak verschenen, heel ver zichtbaar, in zijn witte pak; hij heeft met een kijker naar de „Lorelei" gezien en de officieren van de „Lorelei" naar hem.

Een paar minuten schijnen die zwarte duivels verbluft te hebben gestaan. De commandant heeft om de seinvlaggen geroepen, om hem „terug!" te signaleeren. Maar.... eer er een vlag geheschen kon worden, is het vuren en het knetteren van de met kruid volgestopte achterladers van die satans weer begonnen, en luitenant Witmann is in elkander gezakt. — De officieren van de „Lorelei" kunnen nu nog nauwelijks over de zaak spreken, zóó hebben zij het zich aangetrokken. De kapitein-luitenant ligt met hevige galkoorts."

„Waarom hebben zij er geen geval van noodweer van gemaakt?" meende Maleen. „Als de voorschriften zoo in het geheel niet met het gezond menschenverstand en het natuurlijk gevoel in overeenstemming te brengen zijn, dan moet men maar kunstmatig een uitweg zoeken."

FEUILLETON.

In het Land van Belofte.

Naar het Duitsch van
FRIEDA VON BULOW.

XXII.

„Denk je, dat het bij mij opkomt, je nog langer aan dit ellendige klimaat en aan de wisselvalligheden van een opstand bloot te stellen? Het valt mij niet in!" riep Dietlas toornig uit.

Maleen dacht er over na, hoe zij hem wel zou kunnen dwingen, met haar hier te blijven.

Daarbij werd de uitdrukking van haar gelaat volkomen koud.

En hij?

Zij zag, hoe zijn gelaat trilde van innerlijke onrust en smart.

„Maleen!" zeide hij. „Heb je mij dan niet lief?"

Deze eenvoudige vraag wierp haar van haar ijzige hoogte naar beneden.

Ach, zij, de schuldbeladene! Hoe durfde zij er nog aan denken, hem te trotseeren?!

Duister, zwaarmoedig was de blik, waarmee zij naar hem opzag.

Daar tilde hij haar op in zijn armen, zette zich in haar gemakkelijke stoel en nam haar op zijn knieën.

Zij legde de magere armen om zijn hals en leunde het hoofd tegen zijn schouder, zacht en moede.

„Ik heb je lief, George," sprak zij. „Maar denk er aan, dat ik je liefkreeg door je werk. Ik zou bang zijn, als je dat wilde opgeven...."

Zij zweeg, over de liefdeloosheid van haar eigen woorden schrikkende.

Haar nerveuse, bleekgele vingers gleden streefend over zijn kortgeknipt haar.

indruk, 't is om zoo te zeggen geen oorlogswapen, dat een stootje moet kunnen verdragen; en de geringe sterkte, het popperige der onderdeelen heeft aan het oordeel der commissie den doorslag gegeven.

Men zal zich nu houden aan de keuze der Maximimtrailleurs en deze aanvragen, om ze . . . niet te krijgen.

Majoor Posno. Naar men van bevoegde zijde mededeelt, heeft de majoor der cavalerie Posno in Holland met zijn klachten over de behandeling, die hier in Indië zijn deel was, succes gehad. Hoewel hij zijn volle pensioen reeds verdiend heeft is hij naar Indië teruggekeerd ten einde zijn plaats in de gelede ren van het ruiterswapen weder in te nemen.

Het blijkt echter noodig dat majoor Posno vele maanden op nonactiviteit zal moeten doorbrengen. Er worden nochtans stappen gedaan om hem gedurende dien tijd te benoemen in de commissie voor aankoop van australische paarden, voor welke trekking majoor Posno zeker geschikt is.

(Bat. Nwsbl.)

Van den Zeedienst in den Mijnbouw. De luitenant ter zee der eerste klasse J. W. van Aalst, door herhaald verblijf in Indië ook hier geen onbekende, wordt directeur van een nog te exploiteeren Koperwijn in Zuid-Amerika in de buurt van Straat Magellaan.

De relatie van den heer Van Aalst tot den directeur van de Ned. Handelmaatschappij van dien naam is waarschijnlijk niet vreemd aan de benoeming.

(Java bode.)

Roovers. Uit Buitenzorg schrijft men aan het Soer. Handelsblad de dato 25 December:

Zooals ik u onlangs reeds schreef, is het hier met de veiligheid in de ommelanden van Buitenzorg treurig gesteld. Goed gewapende troepen roovers, trekken tusschen het Buitenzorgsche en Bekassische rond en de politie, die het in moed en goede bewapening aflegt tegen de roovers, is machteloos.

De gegoede inlander is noch zeker van zijn have en goed, noch van zijn leven.

En terwijl bijna onder de rook der schoorsteenen benden manoeuvreeren, zonder dat er iets tegen gedaan wordt, worden er expedities naar verre gewesten gezonden, waar een vreedzamer toestand heerscht dan hier in het Buitenzorgsche.

Eergisteren nacht belegerden een met Beaumont-geweren gewapende bende, het huis van een Chineesch mantri op het land Tjipamingkies. Het beleg duurde kort: weldra trok de overwinnende bende het huis binnen. De kas werd direct geannexeerd en wat er verder voor kostbaars was buit verklaard. De huisheer bracht het er goed af.

Ik ben wel benieuwd hoe het zal afloopen, als deze goedgegewapende troep in een vuurgevecht raakt met de politietroepen. Ik geloof dat de overwinning wel aan de zijde der roovers zal zijn.

Vershil van inzicht! (Opgevangen in de tram).

Welwillend ingezetene (tot korporaal der Schutterij die naar den kriegsraad moet): Is u, mijnheer F., geen lid van den Gemeenteraad?

„Hoe dan?”

„Door bijvoorbeeld den vijand tot een aanval uit te lokken. De „Lorelei” had eenvoudig een boot aan land kunnen sturen.”

Hij haalde de schouders op.

„Dat zou dan ook wel tegen de voorschriften geweest zijn.”

Maleen dacht een poosje na:

„Welk een ontzettende verantwoordelijkheid nemen de menschen op zich,” sprak zij eindelijk, „die over een afstand van de halve aardbol voorschriften uitdeelen, welke zoo blindelings gevolgd moeten worden!”

„Die blinde, punctueele gehoorzaamheid vertegenwoordigt echter ook een macht, zooals er misschien geen tweede bestaat.”

Zij glimlachte.

„En toch zou jij niet gehoorzaamd hebben?”

„In dit geval? Neen. Bij den hemel niet.”

„Krome ook niet.”

Wat zij heimelijk hoopte, gebeurde: Zijn gedachten sprongen op Krome over, wiens naam hij nog niet genoemd had. En tot haar geruststelling praatte hij thans op volkomen onbevengden toon over hem.

„A propos, van Kromel Dat is toch een dulle kerel. Vermetel, zooals je nog nooit gezien hebt. Donnerwetter, ja! Daar heeft hij nu na een paar schermutselingen de Arabische vesting Makdasja ingenomen en zendt vandaar uit bedreigingen, dat het verschrikkelijk is, en dicteert voorwaarden! En aan positieve macht heeft hij zoo goed als niets. Maar het grappige is, dat de enorme beslistheid van zijn optreden zóó intimideerend werkt, alsof hij aan de spits van een heel leger stond. De menigte kan zich zoo iets eenvoudig niet voorstellen, zonder overeenstemmende hoogheidsrechten en macht.

Toen ik onlangs zoo'n zwarte djoembe, die mij niet als plaatsvervanger van den zieken Kramer erkennen wilde, met een oorveeg tegen den grond sloeg — wat terstond het respect herstelde — zeide de schelm later tegen de bedien-

Korporaal der Schutterij: Ja wel, mijnheer.

Welwillend ingezetene, uitbarstend: Dat is dan toch een schandaal, dat ze u als Gemeenteraads-lid niet vrijstellen van de Schutterij. Daar zal ik ter bevoegder plaatse over spreken.

Korporaal der Schutterij, angstig fluisterend: Doet u dat niet, meneer, doet u dat alsjeblieft niet. Ik ben juist bezig om te trachten als korporaal der Schutterij vrijstelling te verkrijgen van den Gemeenteraad.

(N. v. d. Dag).

Jhr. O. Th. Holmberg de Beckfeldt, die bij de maatschappij „Nederland” te Amsterdam in de plaats is gekomen van den heer Ginjoolen, benoemd mede-hoofdagent der scheepsagentuur voorheen J. Daendels & Co., alhier, is aan boord van de „Koning Willem II” op de reis naar Indië om zich op de hoogte te stellen van den passagiersdienst dier maatschappij in Indië.

De heer **M. A. J. Gerritsen Plaggert**, chef de bureau bij de Ned. Ind. Zee- & Brandassurantiemaatschappij, gaat met 1 Februari a.s. in die betrekking over naar de Ned. Ind. Levensverzekering- en Lijfrentemaatschappij, ter vervanging van den heer Ch. Hulster, die voor deze maatschappij naar Soerabaja gaat.

In aansluiting aan hetgeen gemeld werd betreffende mutatiën onder het personeel van de Ned. Ind. Levensverzekering- en Lijfrentemaatschappij te Batavia, kunnen wij nog mededeelen dat de heer **Ch. Hulster** belast zal worden met de leiding van het eigen hoofdagenschap dier maatschappij, dat te Soerabaja over enkele maanden zal geopend worden.

De firma Schiff & Co. was tot heden vertegenwoordiger van de Ned. Indische Levensverzekering- en Lijfrentemaatschappij te Soerabaja.

Een bal ten hove. De Singapore Free Press bevat een verhaal van het feest, dat de sultan van Riouw gegeven heeft, ter eere van zijn benoeming tot ridder van den Nederlandschen Leeuw.

De aanlegplaats op het eiland Penjengat, waar de sultan woont, was voor die gelegenheid schitterend verlicht, terwijl niet minder dan acht eerepoorten waren opgericht over den afstand, van de aanlegplaats tot het paleis of „istana”, dat eveneens schitterend verlicht was. Boven den ingang van het paleis was een groote gouden kroon aangebracht, terwijl in de pendoppo verscheidene nederlandsche wapenborden stonden, geflankeerd ter eener zijde door de hollandsche en mecklenburgsche kleuren en ter andere zijde door de kleuren van Riouw en Lingga, gepluimd tot een groote halve maan en ster. In de overige versieringen waren oranje, geel en groen de overheerschende kleuren, terwijl talrijke planten en bloemen er niet weinig toe bijdroegen om het effect te verhoogen.

Op de open ruimte voor het paleis waren twee koepels opgericht. In de eene begroette het muziekkorps van den sultan, gekleed in een zwart uniform met gele oplegels, de gasten met europeesche muziek terwijl in de andere javaansche balletteuses op de maat van een gamelan haar lichamen en armen in bevallige bochten kronkelden. Het paleis was electrisch verlicht.

den: „De nieuwe Bana schijnt een koningszoon te zijn, anders had hij het niet durven wagen, mij zoo om de ooren te slaan.” Wij hebben het na dien tijd voortreffelijk met elkander kunnen vinden. Zoo redeneeren die kerels nu eenmaal, en wij zijn, op zijn zachtst gesproken, „dom” als wij ons niet naar hun opvatting regelen.”

Het was den vier en twintigsten December.

Maleen lag geknield op den vloer haar kerstboom te versieren.

Zij had inderdaad een wild-oranjeboomje met goudgele vruchten gekregen en bevestigde nu de schitterend roode peperpeulen aan de takjes.

Duitschers mogen in verre, vreemde landen het gehele jaar door hun heimwee bedwingen, op den Heiligen Avond doet het zich onweerstaanbaar gelden.

Maleen Dietlas maakte hierin een uitzondering, want zij was in haar eenzaam geboortedorpje bij haar oude grootmama en vroeger bij haar driftige van haar vader gescheiden levende moeder, nooit zoo gelukkig en levenslustig geweest als hier.

Maar zij had bij de twee planters en andere bekenden uit Duitschland, de weemoedige heimweestemming opgemerkt.

Daarom was de geheele Deutsche kolonie uitgenoodigd den Kerstavond in haar huis te vieren, en het feest zoo gemoedelijk en vroolijk maken, als maar mogelijk was.

Zij voelde zich nu weer eens recht in haar element.

O, zij zou haar landslieden wel doen vergeten, dat zij ver van hun „Heimat” waren! Iedereen zou onder den boom een klein, aardig geschenk vinden. Alle lampjes zouden branden, en kerstliederen zouden gezongen worden, de oude, lieve liederen!

George had ook een opfrissing nodig. Hij was in de laatste dagen, terwijl zij onder zijn liefdevolle zorgen snel herstelde, dikwijls verstrooid en afgetrokken geweest; zorgelijk naar het scheen.

Zij vermoedde, dat het financieele verlies, dat de

Ten 9 ure verschenen de europeesche gasten, meest bestaande uit ambtenaren en officieren, vergezeld van hunne dames. Het dansen was zeer geanimeerd en duurde tot vroeg in den morgen. Tusschen de dansen in kortten de gasten zich den tijd, met te kijken naar de verschillende amusemen, waarmede de inlanders zich vermaakten. De dag begon reeds aantebrekken toen de laatste dansers huiswaarts gingen.

Uit Ambon schrijft men aan het Bat. Nwsbl.:

Met den op Fak-Fak verbonden luitenant van Nispen gaat het langzaam vooruit, hoewel de doctoren nog geen conclusies schijnen te durven maken en nog niemand bij hem wordt toegelaten. De wonden sluiten zich, maar de kogel zit nog in de borstkas. Nu moet zoo'n kogel, volgens de luidjes, die onder vinding op dit gebied hebben, niet zooveel kwaad doen, als hij eerst maar goed opgeborgen zit. En hiervoor zorgt het lichaam wel zonder doktershulp. Het projectiel, dat meestal bacteriëenvrij den geweerloop verlaat — de hitte doodt ze — komt zuiver in het lichaam, dat zijn eigen weermiddelen verder heeft: als een vlieg door het rag, wordt de indringer direct door een vetlaag omgeven, die verdere infectie door oxydatie b.v. onmogelijk maakt. Zoo loopt onze overste Drijber hier met twee van die ijzeren ballen rond. Een er van in het hoofd nog wel, en de andere in een der beenen. En zij schijnen den stevigen vechtersbaas maar niet te deren.

Allen als een reis met de „Arend” gemaakt wordt, dan wil dat stuk lood in het hoofd wel eens een minder gewenschte meegaandheid toonen en de schommelingen van het schip meemaken. Maar overigens wordt het echt militaire corpus ongemeoid gelaten.

Als er met karang en ander vuil geschoten wordt, wat hier in de buurt nog al gewoonte is, dan zijn de wonden meer te vreezen. Maar daar kwam de heer van Nispen gelukkig vrij van.

Een paar dagen geleden pas kon mevrouw v. N. van Ternate overkomen, om de verdere verpleging voor een goed deel op zich te nemen. Wat was er al een tijd verlopen tusschen den overval en dit wederzien. O, o, die communicatie hier!

In gevallen als dit, gewoon om wanhopig te worden.

Handel. De heer Jan E. de Jong is met 1 Januari uit de firma Palm en van Amstel getreden.

Onder intrekking van alle vroeger verleende volmachten, zijn de heeren H. J. Daum en J. K. J. Lange gemachtigd om voor de firma per procuratie te teekenen.

Makelaardij. De firma Wiechert en der Kinderen is met 1 Januari ontbonden. De heer van den Linden tot nu toe werkzaam bij de Handelsvereniging „Amsterdam” heeft zich met den heer Wiechert verbonden om voor gezamenlijke rekening zaken te drijven.

De heer K. L. F. Goelst, makelaar alhier, heeft de firma de Bree verlaten en zal met ingang van heden voor eigen rekening zaken drijven.

De makelaardij in discredit. Pennist, de financieele correspondent van de Locomotief, spreekt een hartig woordje mee over de rare, scharrelende manier van doen die bij sommige makelaars burgerrecht heeft verkregen, en wel naar aanleiding van

verwoesting van zijn plantage over hem gebracht had, hem begon te drukken, nu de eerste vreugde, dat hijzelf en Kramer en de beide beambten er goed afgekomen waren, voorbij was.

Zoo gaarne had zij zijn zorgen met hem gedeeld! Hij evenwel wilde die zorgen in haar tegenwoordigheid juist vergeten. Een uitspanning moest zij voor hem zijn, niet zijn vriendin. Daarin moest zij zich schikken en dat deed zij dan ook.

„Mannräuschlein!” dacht zij.

Het oude, Deutsche liefkoozingswoord voor de vrouw duidde heel juist de plaats aan, die hij in zijn hart aan zijn vrouw toewees.

„Hij houdt er van zich met mij te bedwelmen, en weet mij mee te sleepen in zijn roes,” dacht zij. „Maar het ware beter voor hem en voor mij, als hij mij toestond, met hem wakker te blijven.”

Maar goed als hij voor haar was, innig goed!

Hem ware thans een klein, uitgelezen gezelschap veel liever geweest, dan zoo'n groote, uit alle maatschappelijke standen samengestelde bijeenkomst van de geheele Deutsche kolonie. Maar hij had zonder een woord van tegenspraak gezegd:

„Het zal geheel zijn, zooals jij er plezier in hebt, mijn lieveling.”

Daar er nu in den omtrek van de stad rust heerschte, was hij heden met Jördens uitgereden naar de plantage, en zij waren erg vermoeid teruggekeerd. Zonder te lunchen had hij zich ter ruste gelegd.

„Laat mij eerst maar eens flink slapen,” had hij tot haar gezegd. „Dan ben ik voor van-avond weer frisch.”

Nu sliep hij dus, terwijl zij den Kerstboom versierde.

(Wordt vervolgd.)

hetgeen in den laatsten tijd te Semarang is gebeurd, en hetgeen een eigenaardig licht werpt op de opvatting die sommigen hebben van het makelaarsbedrijf. „Ik stel me de zaak zóó voor, zegt Pennist, dat als men de medewerking van een beëdigd makelaar inroept en dezen tegen vergoeding van de gewoonlijke courtage van 1/2 pct. de waarneming van zijne belangen opdraagt, men vooraf weet dat men met een tusschenpersoon te maken heeft, aan wien het verboden is om handel te drijven in het artikel waarin hij makelaar is.

Wat voorgevallen is, doet denken dat er te Semarang makelaars zijn die ten rechte handelaren in effecten zouden moeten heeten, en komt men als cliënt bij zoo een tusschenhuis te biecht, dan verkeert men in een ongunstige positie, want men betaalt en de winst en het bemiddelingsloon.

Te Soerabaja is kort geleden het feit voorgevallen dat een tusschenpersoon door het wegraken van zijn boeken (?) geen opheldering kon geven aan den cliënt die, naar hij meende met recht, om verdere voorlichting vroeg.

Te Batavia heeft zich het geval voorgedaan dat een tusschenman eindelijk moest bekennen dat hij vergeten had een ongedacht surplus den cliënt in het tegoed zijner nota op te brengen.

Waarlijk, op deze manier zou er maar weinig gaan overblijven van het vertrouwen dat men noodig heeft te stellen in het correct optreden van hen die tegen remuneratie zich genegen betoonen om voor anderer belangen zorg te dragen. Men deed dan beter zich flinkweg „handelaar in effecten” te noemen.

Nu meent de cliënt dat door de werkzaamheid van zijn tusschenman voor hem gekocht is van, dan wel verkocht is aan een der relatien van dien vertrouwensman en dat men hem daarvoor een vergoeding verschuldigd is, naardien alle werk betaald moet worden. En als het dan naderhand uitkomt dat men eigenlijk verhandeld heeft met een engros speculant die voor zijn tusschenkomst nog vergoeding neemt, dan komt men tot de conclusie dat men als cliënt in dubbel opzicht slecht af geraakt.

Naar men hier weet mede te deelen, moet het deficit van een der Semarang makelaarshuizen niet minder dan f 170.000 bedragen. Particulieren zijn er bij voor f 15.000, terwijl het overige leed gedragen moet worden door twee Batavia-makelaars te zamen f 35.000 waarnaast een drietal Semarang-huizen het mogen aanzien dat zij — voor hunne cliënten natuurlijk — het overige verlies zullen hebben te dragen, zegge f 120.000 een burgermans-fortuintje naar ik meen.

Er is voornamelijk zwaar verloren op Redjans in blanco en Ketahoens in vollen aankoop.

Maar nu zou ik toch meenen dat als die heeren makelaars ook inderdaad de makelaardij beoefenden, zij toch uit hunne boeken de reeks van ongelukkige cliënten zouden kunnen opgeven op wier rekening het verlies dient te komen omdat men qua makelaar immers alleen handelt voor zijne meesters.

In het Semarang-geval is dat naar het schijnt niet wel mogelijk en hoe de adviezen ten aanzien van de evengenoemde aandeelen dan wel aan de goedgelovige cliënten zullen geluid hebben, komende van een firma wier belangen zich volmaakt tegenstrijdig stelden aan die van hen wier belangen zij voor loon heeten te dienen, nu, dat laat zich beter raden dan beschrijven.

Ik zou wel eens den makelaar willen zien die er persoonlijk een voorraad van Liberia of Damar op na hield. Groote Hemel, wat had die spoedig afgedaan. En bij effecten wordt dat als de meest gewone zaak van de wereld beschouwd.

Zij die in goede trouw hebben verkocht aan het door mij bedoelde Semarang-huis en bij het oploopen van hun tegoed van meening waren dat het kooprisico gedragen werd door de oogenschijnlijk zoo breeden kring van bona fide lastgevers, komen nu van een illusie terug.

Ik weet niet of er eene vereeniging van makelaars bestaat, maar als dat zoo mocht zijn, dan zou ik de heeren in overweging geven om maatregelen te nemen dat schapen, van wie de schurft welbewezen mocht zijn, uit het amphitheater worden geweerd, als beëdigd makelaar tenminste.

Personen als deze waarop ik doel brengen langzaam maar zeker de klad in de reputatie die het corps moet bezitten, wil het zich met recht de vertrouwensmannen noemen van hen die aan de firma's de bebaalde gen toevertrouwen van den spaarpot van vrouw en kind.

Er zijn slimmerds die aan de zaak een mouw weten te passen, maar correct is het niet; en als er veel van die zaken gebeuren waaraan de laatste dagen zoo rijk geweest zijn, dan komt de klad er in, dan blijft de cliënte weg en dan kan men tusschen de makelaarshuizen onderling aan het afsluiten gaan om te zien wie het 't langst volhoudt, waar alles in een cirkel gaat.

Onze Resident, de heer J. Hofland, heeft zich, naar wij vernemen, candidaat gesteld voor den residentszetel te Kedoe die in het voorjaar open komt. (B a t. N w s b l.)

Kolonel J. D. ten Bosch, commandant der derde militaire afdeling, heeft met ingang van 3 Mei eer-

vol ontslag uit den militairen dienst gevraagd.

(B a t. N w s b l.)

Köpenick—Mr. Cornelis. Men schrijft aan het N. v. d. D a g:

„Köpenick heeft zijn „Garde-Hauptmann” gehad. En nu komt Mr. Cornelis met zijn batterij-kommandant.

Een paar dagen geleden komt bij mevr. A., weduwe van een hoofdofficier van het N.-I. leger, een mijnheer binnenstappen, chique gekleed en met een citybag in de hand. Aan een bediende, dien hij in de binnengalerij bezig ziet, wordt gezegd even mevrouw te roepen. Alleen zijnde maakt mijnheer van die gelegenheid gebruik in de binnengalerij rond te zien.

Komt mevrouw. „Goeden morgen, mevrouw! ik behoef niet te vragen of ik hier terecht ben bij mevr. de weduwe A.; ik zie het aan 't portret van mijn ouden kennis Piet A. Wat hebben wij, uw man en ik, in Atjeh vrolijke dagen doorgebracht. Maar à propos, mevrouw! mag ik mij eens voorstellen, ik ben de gepensioneerde batterij-kommandant Wiggers en woon op Tjinkinie. En uw zoon is nu ook reeds officier, niet waar? Ik kan hem mij nog goed voorstellen. Laat eens zien, hij zal toen een jaar of acht oud geweest zijn.”

Een oogenblik poost de batterij-kommandant, verloren in zijn herinneringen.

„Maar nu ter zake, mevrouw. Ziehier het doel van mijn komst. Twee dames van Deli zouden gaarne een maand of zes te Batavia doorbrengen en hebben mij gevraagd eens te willen uitzien naar een paar kamers in een gezonde buurt en in een net gezin. In geen geval in een hotel of pension. Ze willen gaarne f 100 per maand en per persoon betalen. Ik zelf heb geen plaats in mijn huis, maar als u de dames wilt in huis nemen is de zaak beklonken. Evenwel willen de dames niet de kans loopen om na verloop van een of twee maanden te moeten verhuizen en zouden ze dus gaarne een contract sluiten voor 6 maanden. Blijven ze maar vier maanden te Batavia, dan betalen ze toch voor zes.”

Na een oogenblik beraad verklaart mevrouw A. de dames wel in huis te willen nemen. Daarop maakt mijnheer zijn citybag open, haalt er eenige bankbiljetten uit, beziet ze eens even en zegt: mevrouw! ik heb enkel groot geld, heeft u geen klein geld om even op 't postkantoor drie zegels van f 1.50 te koopen, één voor elke dame en één voor u, dan zal ik het contract opmaken en van middag om 5 uur terugkomen om u te laten teekenen.”

Mevrouw A., bij wie elk idee van twijfel weggenomen werd op het zien van de bankbiljetten, geeft den man een bankje van f 5.—, waarna de mijnheer zich verwijdert om zegels te koopen.

Tot heden toe is de gep. batterij-kommandant nog niet teruggekeerd!

Het lijkt geen twijfel, of deze artillerie-kapitein is de bekende zegelman van Batavia. Een zekere mate van listigheid zal men hem niet kunnen ontzeggen. Hij moet in Atjeh zeker onder overste A. gediend hebben, of in elk geval zich juiste inlichtingen hebben verschaft.”

Tot zoover onze correspondent zegt het Nieuws v. d. D a g. v. N. I.

„Moet die man nu maar ongestoord zijn oplichterijen voortzetten? vragen wij aan politie en justitie. Wil zij misschien van onze hulp gebruik maken als zij 't zelf niet kan. Wij nemen aan den vent in acht dagen te pakken. Maar dan moet men 't ons officieel en beleefd vragen.”

West-Indië.

Suriname. Het is met de bacoven-cultuur weer niet heelmaal in den haak. Den 6en December l.l. deede eene aanschrijving van den inspecteur van den landbouw aan de ondernemingen, die met gouvernementssubsidie deelnemen aan de bacoven-cultuur weten, dat de 360 gulden voor het eerste bacovejaar zouden moeten strekken tot aan de eerste verscheping, die op 1 April 1908 is gesteld.

Algemeen is men het wat de belanghebbende ondernemingen betreft, er over eens, dat men hiermede niet uitkomt; alleen omtrent de wijze, waarop het gouvernementssubsidie dan wel zou worden verleend bestaat ernstig verschil van meening. Terwijl de Commissie van advies, inzake de bacoven-cultuur, bestaande uit de heeren F. C. Curiel, A. A. ter Laag, P. M. Nahar en S. H. Gonggrijp, een adres dd. 14 December l.l. aan den gouverneur had gezonden, waarin eene gewenschte regeling was uiteengezet, werd dit adres op eene den 29en December l.l. gehouden vergadering van de vereeniging voor den grooten landbouw door de overgrootste meerderheid der betrokken ondernemingen gedesavouéerd, waarvan er slechts 5 van de 23 zich voor het adres verklaarden, dat blijkbaar niet ver genoeg ging naar den zin der meerderheid, die ook wel verlangt dat het volle bedrag van het geraamde gouvernementssubsidie in den termijn van 1 September 1906 tot 1 April 1908 zal worden beschikbaar gesteld, maar op een andere manier dan genoemde adressanten zich voorstellen. In een rekest, dat door Onze West werd overgenomen hebben de ondernemers van 15 ondernemingen dat uiteengezet. Heel duidelijk is ons dit niet, waar daarin gesproken wordt van aanleg en onderhoud van den eersten aanplant van 1 September 1907 tot 1

April 1908, waar nu in Januari 1907 de eerste aanplant toch al in den grond zit.

De vertegenwoordiger der United Fruit Co., Williams, werd eerlang weer in de kolonie verwacht. Laat ons hopen dat intusschen het bestuur een middel moge hebben gevonden om de zaak in het reine te brengen.

Ons viel deze passus op in het adres van de heeren F. C. Curiel c. s.: de aantekeningen tusschen haakjes zijn van ons:

„De andere partij (hier worden de planters bedoeld), die bij dezen uitleg (door den inspecteur van den landbouw aangegeven) de geheele onderneming ernstig bedreigd ziet, ja staat voor de onmogelijkheid harer uitvoering, en niets meer gevoelt voor de wordingsgeschiedenis, reeds de hand uitstekende om concessien in tegengestelden zin, kan zich onmogelijk neerleggen bij de voor haar fatale uitlegging van het desbetreffend contracts-artikel.”

Werd hier door adressanten een pique beoogd aan het adres der, niet met hen instemmende meerderheid en zou men werkelijk in Suriname reeds weer vergeten zijn, dat zonder de tusschenkomst van het bestuur van de heele bacoven-cultuur niets zou zijn terechtgekomen, waarvoor nu zij eindelijk zal slagen, zich naar het schijnt nieuwe afnemers opdoen?

Aangenaam was het ons te mogen vernemen, dat het transport der door de United Fruit Co. aan te koopen bacoven aan een nederlandsche maatschappij, de Koninklijke West-Indische Maildienst werd gegund, zoodat de daaruit te behalen winsten niet naar den vreemde zullen vloeien, terwijl genoemde maatschappij dientengevolge in de West-Indische wateren weer vaster in den zadel komt te zitten en mogelijk meer nog dan thans reeds van initiatief kan doen blijken, om aan de Nederlandsche vlag ook buiten de koloniën in die streken eene belangrijke plaats te verzekeren.

Wat verder den landbouw in de kolonie betreft, moet het een groote teleurstelling voor de planters zijn geweest, toen, gelijk wij aan de bladen ontleenen, ook van de laatste zending van 65000 in Wardsche kisten verpakte gekiemde Hevea-zaden van Ceylon niets bleek te zijn terechtgekomen. Zoo langzamerhand heeft het er veel van of men te Paramaribo door de ceylonsche leveranciers zoo'n beetje in de maling genomen wordt, en of men op Ceylon expresselijk alles doet of nalaat om de zendingen te doen mislukken — eerst was een te droge verpakking schuld der mislukking, nu late verzending. Wij wezen er trouwens reeds op, dat men op Ceylon zich niet bepaald aan een goed kantoor vervoegt, waar op dat eiland een streven duidelijk merkbaar is om den uitvoer van Hevea-zaden zooveel mogelijk te belemmeren en zoo mogelijk zelfs te verbieden, ten einde aan de kolonie den voorsprong op het gebied der caoutchouc-cultuur zoo lang als het maar gaat te verzekeren.

Het bericht betreffende mislukking der proeven met de katoen-cultuur in deze kolonie en besluit om die proeven te staken, schijnt in algemeenen zin blijkens eene mededeeling van den heer de Monchy aan de bladen minstens ietwat voorbarig te zijn geweest. Nog onlangs zijn hier te lande van het surinaamsche bestuur berichten ontvangen betreffende proeven met de katoen-cultuur in het district Coronie. Vast schijnt alleen te staan dat de proeven met die cultuur in de omstreken van Paramaribo niet tot de gewenschte uitkomst hebben geleid en daar zullen worden gestaakt. De heer de Monchy wijst er op dat tot deze minder bevredigende uitkomst de toestand kan hebben bijgedragen, waarin vele plantages om Paramaribo tengevolge van de crisis der laatste jaren zijn gekomen. Maar Paramaribo en de naaste omtrek maken niet de heele kolonie uit, merkt de heer de Monchy op, die vertrouwen blijft in de toekomst der katoen-cultuur voor Suriname, zij het ook niet dan na het overwinnen van vele moeilijkheden en bezwaren.

De balata-stroopers beginnen het veld hunner operatiën meer naar het centrum der kolonie te verleggen. Onze West meldde het volgende:

„Op een grondje in Beneden-Saramacca ter hoogte van Frederici'sgift is door de politie een hoeveelheid balata in beslag genomen, door strooperij op domein grond verkregen. Het gelukte de politie voldoende aanwijzingen in handen te krijgen om de vermoedelijke daders, een creool en twee engelsche negers, in hechtenis te nemen. Bij een bezoek door den wd. districts-commissaris gebracht aan de plaats waar de balata gestroopt is, werd bovendien geconstateerd, dat de bolletrie-boomen afgetapt waren op een wijze in strijd met daaromtrent geldende voorschriften. Men vermoedt dat de boomen tengevolge der mishandelingen zullen sterven.”

Wordt het niet zoo langzamerhand tijd tegen de maraudage op verschillend gebied in de kolonie preventief op te treden?

Curaçao. Aangenaam was het ons aan de W e k k e r het volgende bericht te kunnen ontleenen:

Bij beschikking van den president der Venezuelaansche republiek is besloten, dat zoolw de invoer van buitenlandse goederen als de uitvoer van voortbrengselen van het land geschieden mogen in vaartuigen, die niet minder dan 20 ton inhoud hebben. Aan de administrateurs der douanen en aan de consuls der republiek is gelast, geen schepen van mindere dan de aangeduide tonnenmaat uit te klaren.

Voor een groot deel der curaçaosche kleine handelsvloot zal nu het verkeer met Venezuela weer open staan.

Van Vreemde Koloniën.

Het onderwijs op de Philippijnen. Zoals wij reeds mededeelden wordt ongeveer het een-zesde deel van het budget dezer amerikaansche kolonie besteed aan het onderwijs, en gaan de Amerikanen ook zeer prat op deze ontwikkeling van het philippijnsche volk, waaraan evenwel de egotistische zijde niet ontbreekt, daar toch het leeuwendeel wordt besteed aan een duizendtal amerikaansche onderwijzers en onderwijzeressen, die hebben te arbeiden in hoofdzaak aan het doel, de engelsche taal tot landstaal te maken.

Wij hooren zoo dikwerf en behooren zeer zeker zelve ook tot hen, die verkondigen dat volksoontwikkeling mee een der grondslagen is van de economische ontwikkeling van een land, maar meenen dat een te hard van stapel loopen in dit opzicht niet alleen zijn schaduwzijde heeft, maar ook gevaren oplevert. Laat ons eens b. v. de Manila Times hooren, die in haar nummer van den 20en December II. onder het hoofd: „Wat moet er van hen worden?” het volgende schreef:

„Onlangs verscheen in deze kolommen een interessant onderhoud tusschen den minister van oorlog en den superintendent der openbare scholen te Manilla. Naar het verhaal luidde, wenschte de eerste te weten wat er moest worden van al die door de openbare scholen opgeleverde leerlingen en het antwoord van den heer O'Reilly was: „Dat is uw zaak, Excellentie.” Interessant voorzeker, maar op een gevaar wijzend, dat alles behalve interessant is.

„Wij (d. w. z. de kolonie zelve) hebben miljoenen dollars besteed om de Philippijnen op te voeden en tot welk doeleinde? De tijd nadert waarin de scholen mogelijk tweehonderd duizend leerlingen per jaar zullen afleveren, die den geheelen cursus hebben doorlopen. Wat moet er van hen worden? Hebben de jaren van onderwijs hen geschikt gemaakt voor eenigen eerlijken arbeid? Hoevelen hunner zullen het land bebouwen of hunne handen bezodelen met den handenarbeid der onwetende massa, die zij hebben geleerd te beklagen zoo niet te beklagen.

„Wij gelooven de feiten niet verkeerd te beoordeelen wanneer wij zeggen dat van wellicht honderdduizend dit jaar af te leveren leerlingen, nauwelijks honderd kunnen worden gevonden, die het werk van een muchacho (bediende) willen doen. Zij zijn voor een nieuwe omgeving opgevoed. Zij vatten hunne opvoeding op als een ornament, niet als een middel, tenzij voor eene of andere betrekking. Naast den zoon van den illustrado (notabele) zat de zoon van den veldarbeider en aan beiden is dezelfde les geleerd van hoop op aspiratiën. De verrichte arbeid op dit gebied was veel meer academisch dan utilitaristisch, de onvermijdelijke uitkomst is: een horde ontevreden jongelieden, allen de vervulling hunner aspiratiën eischend en bijna allen daarin teleur te stellen.

„Het antwoord van den heer O'Reilly was volkomen ad rem. Het ziet er nu naar uit, dat in plaats dat de scholen een leger nuttige arbeidzame jongelieden over het land zullen uitstorten, het een leger zal zijn van ontevreden jongelieden, die veldarbeid evenveel honderdduizenden zal missen als de scholen zullen hebben afgeleverd. Iemand heeft geblunderd, en een verandering in den tegenwoordigen stand van zaken kan niet te spoedig plaats hebben.

Het valt niet moeilijk een geneesmiddel aan te wijzen. Het zal een ieder invallen. Wat deze eilanden langs opvoedkundigen weg er bovenop moet helpen, zijn ambachtscholen, landbouwscholen, en eindelijk technologische scholen, en tenzij dit gedaan worde om een toestand te verhelpen, die misschien de ernstigste veroordeeling van onzen arbeid hier inhoudt, mogen wij gevoegelijk twijfelen of ons zoo geroemd opvoedingswerk in de Philippijnen wel waard is om het te loven.

Wanneer het amerikaansch bestuur in stede van elk jaar vijf miljoen pesos van de koloniale financiën aan onderwijs en nagenoeg twee en een half maal dit bedrag aan dikwerf knoeiende amerikaansche ambtenaren uit te geven, zoodat geen geld overbleef voor onderhoud en aanleg van wegen, deze behoorlijk had onderhouden en uitgebreid dan zouden de Philippijnen er thans in economisch opzicht beter voor staan dan werkelijk het geval is.

Voor hen, die van volksonderwijs alleen alle heil verwachten, schijnen de Philippijnen een leerzaam voorbeeld te zullen opleveren.

Fransch Guyana. Den 5en December II. opende gouverneur Picanon de zitting van den Conseil Général, waarin de begroting is behandeld met eene rede, naar aanleiding waarvan wij het volgende opmerken. In de eerste plaats constateerde de gouverneur dat de moeilijke toestand, waarin de placers verkeerden, die niet voldoende tegen de maraudage beschermd waren, was verbeterd tengevolge van de opstelling van verscheidene gendarmerie-posten op daartoe uitgezochte punten.

Welke waarde de goud-industrie voor deze kolonie heeft, blijkt uit het feit dat op uitvoercijfers voor de jaren 1902—1905 van 12.133.000, 12.330.000, 10.653.000 en 9.939.000 franken het goud met totalen van 11.517.000, 11.709.000, 9.943.000 en 9.349.000 franken eene overwegende plaats inneemt.

Het was dus niet te veel van den gouverneur gezegd, toen hij aan deze industrie en aan deze alleen toeschreef, dat iets van belang in Fransch Guyana kon tot stand komen.

De goud-industrie is een levensquaestie voor Fransch Guyana. De kolonie teert er geheel op en in dit opzicht komt het ons niet van belang ontbloeit voor uit de rede van den heer Picanon het volgende aan te halen.

Na er op gewezen te hebben, dat zijns inziens de formaliteiten te bezwaarlijk waren voor de inning der rechten op inlandsch goud ad 226 franken per kilogram, zei de heer Picanon:

„De fraude is ingenieus. Zij heeft er zich op toegelegd om tusschen de mazen van het net door te glippen, dat door de decreten van 18 Maart 1881 en 20 Juli 1901 zoo kunstig was gespannen en ik moet bekennen dat zij er grootelijks in is geslaagd. Hoe deed zij dan?

„Telkens waar haar dit mogelijk was deed zij na de extractie het goud op vreemd gebied overgaan en wij verliezen uit dien hoofde jaarlijks van 600000 tot 700000 franken aan rechten, misschien zelfs wel meer.”

Onder applaus der vergadering deelde de heer Picanon daarop mede, dat hij een ontwerp ordonnantie had ingediend, waarbij de aankoop en verkoop van inlandsch goud in de kolonie worden vrijgesteld en alle bezwarende formaliteiten voor de inning der rechten opgeheven.

Herhaaldelijk hebben wij op het gevaar gewezen, dat in den aankoop van het zoogenaamde vreemde goud te Albina was gelegen — het was als het ware een premie ten onzent op de maraudage gesteld. En we begrijpen, dat waar het bestaan eener kolonie als Fransch Guyana zoo nauw verbonden is aan de goud-industrie, alles wat aan deze en hare uitkomsten voor de kolonie afbreuk kan doen noodzakelijk ontstemming moet teweeg brengen, die langzamerhand er toe komt om de feiten steeds meer te vergrooten.

Tot nu toe was men in fransch koloniale mijn-kringen geneigd aan te nemen, dat door den opkoop van het vreemde goud te Albina jaarlijks gemiddeld twee tot driehonderd kilogrammen goud aan de rechten in Fransch Guyana werden onttrokken. De raming van den heer Picanon op een jaarlijksch verlies aan rechten van 6 tot 700000 franken tegen omstreeks 226 franken per kilogram, wijst er op dat men te Cayenne thans aanneemt, dat Albina telkenjare ongeveer drieduizend kilogrammen goud opkoopt, d. i. een hoeveelheid gelijkstaande met ongeveer drie vierde van de officieele goudproductie van Fransch Guyana.

Waar het hoofd van bestuur aldaar zich zulke scheeve voorstelling maakt van de transactien van Albina, is het te begrijpen dat bij de diensten in die kolonie, welke voor hare geldmiddelen hebben te waken, een soort van wrok opkomt tegen den nabuur, die door zijne faciliteiten ten opzichte van het zoogenaamde vreemde goud het land zulke groote schade heet te berokkenen. En we meenen dan ook hierin de oorzaak te moeten zoeken van het optreden der fransche douaniers op de Marowijne, een optreden, dat zeker niet langer mag worden getolereerd, al hebben wij er eenigermate aanleiding toe gegeven, door niet te goeder tijd met de naburige kolonie te trachten tot overeenstemming te komen betreffende maatregelen tegen de maraudage, welke het ook in ons belang was zooveel mogelijk te onderdrukken. Afscheiden daarvan, dat we ons de huidige onaangenaamheden hadden kunnen besparen, zullen we er nu van lusten, nu in Fransch Guyana alle formaliteiten ten aanzien van de inning der rechten zijn komen te vervallen en heel de oostelijke grens van Suriname slechts door een handjevol politiedienaren en een memoriepost tegen invallende maraudeurs is beschermd.

Het komt ons voor, dat hier, zij het ook onnadenkend, maar daarom toch niettemin op onvergeeflijke wijze, terwille van de belangen van enkele handelaren een groot koloniaal belang werd verwaarloosd.

De jute-cultuur in Engelsch-Indië. Het is tegenwoordig het gulden tijdperk voor de vezelstoffen: katoen, manilla-hennep en jute, alles gaat de hoogte in, wat den prijs betreft wel te verstaan, die er voor gemaakt wordt. Overal waar de betrekkelijke cultures reeds bestaan, ziet men dan ook daaraan uitbreiding geven, terwijl pogingen voor de invoering elders niet uitblijven.

In Engelsch-Indië, dat op het oogenblik nog het monopolie voor de jute-cultuur houdt, is men doende deze cultuur ook buiten Bengalen ingang te doen vinden, waar de voor die cultuur beschikbare gronden naar het schijnt reeds geheel ingenomen zijn. Onlangs werd te dien einde door den heer Finlow, specialiteit in jute-aangelegenheden voor het gouvernement van Oost-Bengalen en Assam, op verzoek van den waarnemend inspecteur-generaal van den landbouw, Bombay, Madras en de Centrale Provinciën om de mogelijkheid te onderzoeken van de invoering der cultuur in die streken. Aan het omtrent die reis door den heer Finlow uitgebracht verslag wordt het volgende ontleend:

In de eerste plaats wordt beschreven welke voorwaarden de cultuur in het algemeen aan bodem en klimaat stelt: een hooge temperatuur, een vrij goede samenstelling van den bodem, een regenval van meer dan 100 millimeters, verdeeld over het tijdperk van den groei van den oogst, zoodat terwijl de jonge planten voldoende water krijgen om den groei te verzekeren, de grootste hoeveelheid valt, terwijl de plan-

ten volgroei zijn — een geregelde voorziening van irrigatie-water kan in de plaats hiervan treden —, en een voldoende hoeveelheid helder water voor het rottingsproces van den oogst, nadat deze is gesneden. De onkosten op gemiddeld 35 roepies per acre stellende, wordt de winst berekend op 85 roepies per acre, d. i. 340 roepies per hectare.

Buiten Bengalen kwam aan rapporteur de klimatologische toestand in Madras voor deze cultuur gunstiger voor dan die in eenig ander door hem bezocht deel van Indië, en in het bijzonder kwamen hem de drie groote delta's van Godavery, Kistna en Canvery als ideale centra voor deze cultuur voor. Alleen zou men eenige moeite hebben, bepaaldelijk in de lage landen, in het bepalen van den zaaitijd.

Waarschijnlijk zal het gouvernement van Madras nu wel de handen aan de ploeg hebben geslagen, om te trachten deze cultuur in het gewest in te voeren, er valt toch voor de bevolking heel wat aan te verdienen en de vraag naar het product neemt steeds toe bij steeds stijgende prijzen. In 1895 bedroeg de totale productie van Engelsch-Indië 5,5 miljoen balen, terwijl die van 1905—1906 tot 8 miljoen balen steeg, waarvan resp. 3,5 en ruim 4 miljoen balen werden uitgevoerd, terwijl de consumptie van de locale jute-industrie in die tien jaren van 2 tot ruim 3 miljoen balen vermeerderde.

Eene conferentie van inlandsche dames te Calcutta. Den 29en December II. had in het Bethune-College in de hoofdstad van Engelsch-Indië de eerste Indian Ladies Conference plaats, bij gelegenheid van de nijverheidstentoonstelling aldaar. Voor het eerst wellicht in de geschiedenis van Engelsch-Indië waren uit alle deelen van het uitgestrekt gebied de dames uit de hoogste standen en de gemalinnen van regerende vorsten, ten getale van eenige honderden, samengekomen, om onder het presidium van de Maharani van Baroda de belangen van het land uit het oogpunt harer sekse te bespreken. Men zag er brahmaansche, mohamedaansche, parsische en christenvrouwen zusterlijk vereend, zooals de Maharani van Baroda, die kort te voren van een groote buitenlandsche reis door de Vereenigde Staten en Europa was teruggekeerd, ook reeds de dames van Baroda heeft weten samen te brengen voor gemeenschappelijke bijeenkomsten. Een mooi moment in deze vergadering moet geweest zijn toen de dichteres, mevrouw Sarojini Naidu, in een gloedvolle rede de vrouwen van Indië van elke kaste aanspoorde om zich de waardige afstammelingen te toonen der heldinnen uit de geschiedenis en zich zonder onderscheid van geloof of kaste te vereenigen, om het welzijn harer sekse en den eindelijk voorspoed en grootheid van Indië te bevorderen. Een Swadeshi-speech op het einde der vergadering scheen bij deze dames in minder goede aarde te vallen.

Voorname inhoud van Nederlandsche Tijdschriften over Oost- en West-Indië.

Weekblad voor Indië. No. 35. 1906.

Waterroede en watervinders, door Orion. — Brieven uit patria I, door Jan Willemsz. — Vroegere Indische buitenplaatsen, door Gabriël. — Nieuwe artsen naar Indië (met foto's) door Amateur. — Minangkabausche districtshoofden naar Java (met foto's), door Ganesa. — Zeemeerminnen (met foto's), — Indische indrukken, door Carlo. — Van een buitenpost (Ongeschikt voor postcommandant), door M. W.

Geneeskundig Tijdschrift voor Ned.-Indië. 1906. Afl. 6.

Fixatie-absces bij een geval van aanhoudende koorts na typhus, door Dr. A. A. F. M. Deutmann. — Een geval van dood na intradurale anaësthesie met stovaine, door N. F. Lim. — Een geval van blaasverwonding door het infanterieprojectiel model '95, door J. A. van Dijk. — Eenige statistische en andere gegevens, ontleend aan de civiel geneeskundige jaarverslagen en aan de rapporten omtrent besmettelijke ziekten in Nederlandsch-Indië over het jaar 1905.

Teysmannia. 1906. No. 12.

Zwavelkoolstof als insectendoodend middel. — Black-wattle-cultuur in Natal (Acacia decurrens var. mollissima), door H. J. Wigman. — Ananas als vezelplant, door J. H. Heijl. — Amerikaansche opvattingen over de vruchtbaarheid van den grond (slot), door E. C. Jul. Mohr. — Een middel om het snel bederven van versche ooft tegen te gaan. — De cultuur van de vanille. — Het ranzig worden van de klapperolie. — Individuele alcaaloidverschillen bij cocaplanten, door Dr. A. W. K. de Jong. — Leidraad voor den aanleg van een koffieproeftuin te Sidakalang (Res. Tapanoeli), door L. E. Dom. — Eene ziekte in de thee veroorzaakt door Pestalozzia, door Dr. Ch. Bernard.

De Indische Mercur. 29 Januari 1907.

Koloniaal Museum te Haarlem. Beslissing in zake de prijsvraag over het jaar 1905. Onderwerp: Handleiding voor de fruitteelt in de Nederlandsche koloniën. — Cit het Verslag over 1905 van het Departement van Landbouw in Ned. Oost-Indië. — Caoutchouc. — Jaarverslag van den plantentuin op Ceylon. — Opmerkingen naar aanleiding van het jaarverslag der Gouvernements-Kina-onderneming. — Soekaboemische Landbouwvereniging. — Internationaal Petroleum-congres. — Nieuwe Maatschappijen. — Spoor- en tramwegontvangsten. — Technisch Bijvoegsel. Enz.

J. J. REESER
Meubeleering,
Behangerij, Stoffeerderij.
Piet Heinstraat 116. Elandstraat 76 en 85.
Telefoon 1740.

H. v. DOOREN & Cie.
MODES.

DEN HAAG. SCHEVENINGEN. AMSTERDAM.
5 Hoogstraat. 11 Oranjestraat. 24 Leidschestr.

Huishoudkarntjes

worden met veel succes ook in de Koloniën gebruikt, zijn zeer geschikt voor het maken van versche karnemelk, slagroom en het klutsen van eieren. Aanbevelend,

Riviermarkt 9, den Haag.
Landbouwkantoor, M. J. SPRUYT.

J. F. HANSEN, Mr. Smid.

MAGAZIJN van
Baden, Geysers, Haarden, Kachels en Fornuizen.
GASORNAMENTEN,
Huishoudelijke Artikelen.
KEPPLERSTRAAT hoek Regentesselaan,
'S-GRAVENHAGE.

Ch. F. RIJKEN & Co.

Vleugels, Piano's, Orgels.
Verhuren, Stemmen, Repareren
NIEUWSTRAAT No. 26.

De Goedkope Winkel van
H. DE LA COURT.

Chemische producten,
Borstelwaren, Sponsen, Zeemleder,
TOT DE LAAGSTE PRIJS.
Heemsterhuisstraat 283.

W. PAULUSSEN.

Drogist, SPUI 156 a
recht over de St. Jacobstraat.
GOEDKOOPSTE en SOLIEDSTE adres
voor Parijzer Gummi- en Verbandartikelen.

ELITE SHOES H. HESSELS & ZOOM

Maat- en Reparatie-Ateliers

Vos in Tuinstraat 4
tegenover „Hotel des Indes“

Importeurs van
Amerikaansch Schoeisel
Schoeisel voor Indië

Piet Heinstraat 117

„ADLER“ Schrijfmachine.

Onmiddellijk, volkomen en blijvend zichtbaar schrift, groote doorslagkracht om tot 15-20 doorslagen tegelijk met het origineel te maken.

Bijzondere eenvoud in constructie, voorzien van alle denkbare voordeelen. Voor Indië de meest gewilde machine

Hoogste onderscheiding Gouden Medaille, Tentoonstelling van Gemeente-Administratie, gehouden te Amsterdam, Sept. 1906.

Imp.-Exp.: **B. J. RUBENS & Co.**
Amsterdam, 11 Nic. Witsenkade.
Telefoon 1923

G. J. HEEMSKERK

OBRECHTSTRAAT 198 hoek REINKENSTRAAT.
Telefoon 3641.

Van af heden verkrijgbaar de Koffie en Thee der Firma de Wed VAN NELLE te Rotterdam.

Koffieprijsen p. ½ K.G.	Theeprijsen p. ½ K.G.
Rood merk . . . 60 cts.	Gebroken N° 1 f 1.50
Zwart " . . . 54 "	Afternoon tea . . 1.25
Groen " . . . 52 "	Zuivere theeën . . 1.00
Paarsch . . . 50 "	" " " " . . 0.80
Ook verkrijgbaar	" " " " . . 0.65
Alex Meier Koffie	Thueré Thee
prijzen 57½, 67½, 80 ct.	f 1.50, 1.25, 1.00, 0.80

Aanbevelend, **G. J. HEEMSKERK.**

Brückel Mutzenbach,

Veenestraat 23, hoek Kettingstraat,
'S-GRAVENHAGE.
Toiletartikelen, Kramerijen, enz.

Er biedt zich aan:

een heldere werkster voor heele of of halve dagen, ook voor kantoren schoon te houden.

Adres: Mej. SNOEK,
Spijkermakerstraat 84, huis.

TRANSVALIA.

Prins Hendrikstraat 74.

Extra voorraad Dienstbodenboezelaars,

Wollen Ondergoederen

ook in
ECHT JAEGER.

Th. FRANKEN,

Confiseur, Patisier, Glacier,
Sumatrastraat 1g, bij het Kanaal,
'S-GRAVENHAGE.

Telefoon No. 1460.

Nieuw-Malthusianisme.

Mevrouw VAN DAM

dagelijks te spreken van
10-4 en van **7-9** uur.
(Zondag op verzoek).

-:- Tollensstraat 106 -:-

Oudste en vertrouwdste
adres van nieuwe Malthusianische middelen.

Inlichtingen en Brochure
op aanvraag kosteloos

JAN MESKER & Co.

Prins Hendrikstraat No. 48.

Complete Meubeleering van Huizen
in koop en in huur.

VERHUIZINGEN EN TRANSPORTEN.
TELEFOON No 3983.

AUG. SAVELKOUL.

Voorheen J. VAXELAIRE & Co

AMSTERDAM. — — — — — BATAVIA.

Singel hoek Heiligeweg.

Rijswijk.

Indische Uitrustingen.

VRAAGT GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT.

Koninklijke Brood- en Beschuifabriek, LENSVELT NICOLA,

DEN HAAG, Telefoon No. 2531. VEENESTRAAT 23.

LUNCHEON ROOM.

Haagsche Beschuif.

AGUILAR'S Port-, Sherry- en Madeirawijnen

sijn alom bekend.

VRAAGT PRIJSCOURANT.

Hoofdkantoor Heerengracht 3, DEN HAAG. Telefoon Interc. 264.

Bijkantoor: Batavia, B. DE BAS & Co.

Allen, die zich afgemat
en lusteloos gevoelen,

zenuwachtig en zonder energie zijn, geeft Sanatogen nieuwe levenslust en levenskracht. Door meer dan 4000 Professoren en Geneeskundigen schitterend beoordeeld. Verkrijgbaar bij H. H. Apothekers en Drogisten. Brochure kosteloos van het Hoofdagenschap der Sanatogen-Werke, Amsterdam, — Heerengracht 278. —

H. VAN ROOY,

Amerikaansch- en Fransch Schoeisel

Bankstraat 41, Den Haag,

naast de Melkrichting „DE SIERKAN“.

A. KREIJMBORG & Co.

HOFLEVERANCIERS. — AMSTERDAM.

Huis van den Eersten Rang

LEIDSCHESTRAAT hoek Heerengr. Teleph. 3200.

Modernste inrichting voor **Heeren-, Jongeheeren- en Kinderkleding,** gemaakt en naar maat.

Aan de afdeling Kleding naar Maat zijn verbonden:
1 Professeur de Coupe en 10 Coupeurs met assistenten.

Coupe Systeme Americain

Uitrustingen voor de Indiën.

Uniformen, Gala- en Automobielkleding. Ambtsgewaden; waterdichte stoffen voor Jacht- en Sportkleding.

Parterre: Heerenkleding;

1^e Etage: Kleding naar Maat; 2^e Etage: Kinder- en Jongeheerenkleding.

